

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20— „

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 13. decembra.

Evropa je postala po svetovni vojni pravi kontinent večnih konferenc. Središče teh neštetoletnih in skoraj tudi nepopisnih zborovanj je postal Pariz, in od tam so se počlašeni ministri Velike antante selili v Bruselj, Cannes, Genovo, London itd. Zadnje večje konferenice, ki so obravnavale pereča sodobna mednarodna vprašanja, so bile spomlad v Genovi, na poletje v Haagu in sedaj jeseni v švicarski Lausanni.

Glavno brigo zadaja Evropi še vedno nemško vprašanje. Za sredo januarja je sklicana v Bruslju finančna konferenca, ki naj išče novih izhodov iz težav reparacijskega problema. Da se omogoči skupno postopanje antante, se je koncem prošega in začetkom tekočega tedna vršil v Londonu sestanek ministrskih predsednikov Anglije, Francije, Italije in Belgije. Kakor zmanj, Nemčija v zadevi reparacijskih odplačil antanto sistematično in uspešno izigrava. Po eni strani si postavlja na čelo vlade ljudi, ki vedno zatrjujejo napram antanti lojalnost za izvršitev versajške mirovne pogodbe. Po drugi strani pa manipulirajo nemški finančniki in industriji s takimi sredstvi, ki državno gospodarstvo upravlja, vsled česar postaja za videz nemogoče, da bi Nemčija zadostila svojim reparacijskim obveznostim.

Stvarno ozadje londonske konferenice je sledeče: Do polovice junija meseca letos je Nemčija plačala vse terjatve, zahtevane z moratorijem. Po umoru ministra Rathenaua pa so Nemci vsled nastalega položaja zahtevali nov moratorij ter obenem znižanje nemških plačilnih obveznosti. Kako se je končno izteklo medzavezniško razpravljanje o tem predmetu, je paznim zasledovalcem tekočih dogodkov lahko še v spominu: Angleži so stali za Nemčijo, dočim so Francozi postali Nemcem še bolj zagrizeni sovražniki. Anglija, oziroma Lloyd George je namreč tedaj v imenu zaveznikov Nemcem ponudil znižanje terjatev za vsoto poldruga milijona sterlingov. Kmalu nato je odškodninska komisija nemške zahteve po novem moratoriju odklonila. V zadevi direktnih reparacijskih odplačil pa sta se Francija in Italija postavili na soglasno stališče, da se more redukcija nemške odškodnine izvršiti samo na podlagi odpisa medsebojnih dolgov med člani Velike antante. Bistvo reparacijskega vprašanja tiči tedaj v znižanju reparacijskih stroškov, katere mora plačati Nemčija zaveznikom, predvsem Franciji. Ravno Francija pa je pripravljena pristati le pod pogojem, da ji Anglija odpušče primerno vsoto od svojih vojnih računov. Povrh pa je zahtevala francoska vlada pravico za okupacijo Porenja in zlasti tamkaj se nahajajočih nemških rudnikov, kar bi ji dalo jamstvo, da Nemčija v bodoče svojih obveznosti ne bo tako izigravala, kakor dosedaj.

Problem znižanja reparacij in medsebojnega odpisa zaveznikih dolgov je pa zopet v najžejši zvezi z zadolžitvijo evropskih velitelj v Ameriki. Anglija pravi, da tako dolgo, dokler Amerika ne pristane v odpis svojih zahtevkov napram Evropi, London ne more pristati v odpis angleških posojil napram Franciji. Amerika pa se londonske diskusije stvarno ni udeleževala.

Tako je ostal reparacijski problem zopet v glavnem nerešen. Angleži so sicer priznali, da ima g. Poincaré prav, če zahteva večjo kontrolo nad nemškim gospodarstvom, niso pa pristali na okupacijski predlog. Poincaré zopet je zahteval po takojšnji okupaciji Porenja, kakor izgleda, nekoliko umaknil, in pa seveda odobril, da se Francija zadovolji z dolgi moratorijem za nemška plačila. Le v enem so se zavezniki strinjali: v odklonitvi nemškega predloga, ki je zahteval moratorij ter dalj garancijo za bodoča plačila le pod pogojem, da se Nemčija da polmiliardno zlato posojilo.

Londonski sestanek torej ni nobenega zadovoljil. Povzročil pa je še politične posledice, ki so za veliko gospodo z zapada morda nekoliko presenetljive, pa povsem naravne. Pariz in London pozabljata, da obstoja že leto dni v srednji Evropi zveza držav, ki s svojo enotno politiko in vseh velikih vprašanjih reprezentira novo velesilo. To je Mala antanta. Države Male antante so direktno in indirektno interesirane na nemškem reparacijskem vprašanju. One niso voljne, da se v tej stvari sklepa tudi o njih pa brez njih. Londonski sestanek je bil le predposvetovanje za bruseljsko konferenco, ki bo obvezno sklepala. Na tej konferenci hoče Mala antanta sodelovati ter je to svojo zahtevo povdarila v zelo energični noti, ki jo je izročila zapadnim kabinetom. Evropa se bo morala navaditi, da v bodoče vabi tudi to novo velesilo.

Nespremenjena polifična situacija

RADIKALCI VZTRAJAJO NA SAMORADIKALNEM KABINETU.

Beograd, 13. decembra. r. Politični položaj je danes nespremenjen. V radikalnem klubu je še vedno močna struja, ki zahteva, da se mora poveriti vlada ednole radikalni stranki. Pašić je popoldne konferiral z različnimi radikalskimi prvaki ter izrazil prepričanje, da stremiljenje po čisti radikalni vladi ne more imeti uspeha. Za jutri dopoldne je sklican radikalni klub, na katerem naj pade odločitev. Ako prevlada struja, ki zahteva homogeni volilni kabinet, potem bo Pašić še tekom jutrišnjega dne vrnil kralju mandat z izjavo, da se mu ni posrečilo

sestaviti poslovne vlade, katere bi mogla delati s parlamentom. V tem slučaju se računa, da bo kralj pozval znova predsednika parlamenta, da mu nasvetuje drugo osebo za sestavo vlade. V poštev bi prišel ali minister Pribičević ali minister Timotijević kot zastopnika druge najlažje parlamentarne grupe, demokratskega kluba.

Politični krogi smatrajo, da se bo Pašiću posrečilo prepričati svoj klub o potrebi poslovne vlade in da bo kriza rešena v zmislu prvotne realne kombinacije, to je z obnovitvijo stare koalicije.

Pred vsstopom Grčije v Malo antanto

UGODEN REZULTAT RAZGOVOROV MED NINČIČEM IN VENIZELOSOM V LAUSANNI. — SESTANEK ZUNANJH MINISTROV V BEOGRADU.

Beograd, 13. decembra. n. «Tribuna» ki ima dobre zveze z zunanjim ministrom, poroča, da se bo zvezna pogodba med Srbijo in Grčijo iz leta 1913 podaljšala na novi bazi. Izprememba nekaterih točk te pogodbe je bila glavni razlog prihoda grškega ministra za zunanje stvari Politisa v Beograd. Pri tej priliki sta se naš zunanji minister dr. Ninčič in Politis popolnoma strinjala tako glede podaljšanja srbsko-grške zveze, kakor glede izprememb.

Dr. Ninčič se je o tej zadevi razgovarjal tudi z Venizelosom v Lausanni ter se z grškim državnikom definitivno sporazumel glede izprememb, ki se bodo sprejele v novi tekst stare srbsko-grške

zveze. Venizelos in dr. Ninčič sta o poteku in rezultatu svojih pogovorov obvestila rumunskega ministra za zunanje stvari Duco in češkoslovaškega ministra za zunanje stvari dr. Beneša.

Med državniki Male antante se je sedaj v Lausanni sprožila ideja, naj Češkoslovaška in Rumunija skleneta z Grčijo slično zvezo, kakor se bo sklenila med Grčijo in našo državo, da bi s tem Grčija postala član Male antante. Pogajanja o tem se bodo kmalu vršila v Beogradu, kjer se bodo sestali zunanji ministri Male antante z grškim ministrom za zunanje stvari. Ni pa tudi izključeno, da bo pri teh pogajanjih zastopal Grčijo Venizelos sam.

Obnova diplomatskih sfikov z Rusijo?

RAZGOVORI SOVJETSKEGA ODPOSLANCA V BEOGRADU. — PRIJATELJSKI ODNOSI MED NAŠO IN RUSKO DELEGACIJO V LAUSANNI.

Beograd, 13. decembra. n. Današnje «Novosti» poročajo: «Ruski predstavnik gosp. Korješkov, uradni delegat moskovske republike za rešitev vprašanja ruskih beguncev, je dospel v Beograd. Poluradno se bo pregovarjal z našo vlado glede beguncev. Ob tem dogodku je imel zastopnik carske Rusije gosp. Strandman daljši razgovor z ministrskim predsednikom Pašićem. Strandman je hotel zvedeti, ali razgovori gosp. Korješkovca njegovo bivanje v Beogradu ne pomenijo odpustitve poslanika stare Rusije. Ta pojasnitev je bila potrebna že zato, ker je bolgar-

ska vlada nedavno prosila ruskega carskega predstavnika v Sofiji, naj od 1. januarja 1923 zapre svoje pisarne v Beogradu. Naš poročevalec («Novosti») poroča iz Lausanna, da so oboje med Čičerinom in našo delegacijo mnogo boljše, kakor so bili v Zenevi, dasi je na čelu naše delegacije gosp. Spalajković, ki je ogorčen sovražnik sovjetske ruske republike. Ako bi prihod gosp. Korješkovca pomenil tudi začetek dela za obnovitev odnosov z Rusijo, bo treba to vsekakor resno upoštevati.

Soodločevanje Male antante glede reparacij

IZJAVE MINISTRA BENEŠA V ZUNANJEM ODBORU.

Praga, 13. decembra. n. Na današnji seji parlamentarnega zunanjega odbora je vprašal posl. dr. Kafka (nemški demokrat) zunanjega ministra dr. Beneša, je li resnična vest «Havasa», da je Mala antanta v Londonu protestirala, ker so jo pri tamošnjih razgovorih pustili ob strani, in da ne priznava sklepov te konference, v kolikor se tičejo redukcije nemških dolgov. Dalje je stavil vprašanje, ali je ta protest korak skupne Male antante in sta se protesta udeležili tudi Poljska in južna grupa Male antante.

Dr. Beneš je odgovoril, da ne vé, kako je nastala ta notica. On sam je dal češkemu poslaniku le nalog, naj obvesti belgijsko vlado, da želi biti Češkoslovaška zastopana pri bruseljski konferenci. Glede posvetovanj v Parizu ali Londonu ni dal nobenih instrukcij. «Mi smo se,» je izjavil minister, «z

Rumunijo in Jugoslavijo zedinili le v tem, da hočemo prisostvovati bruseljski konferenci.» To svoje stališče je sporočil tudi Poljski, ko ga je prosila tozadevnega pojasnila o nujnosti ratifikacije zenevskega protokola z ozirom na odobritev 650milijonskega posojila in privolitvi rotterdamškega župana za imenovanje predsednika.

Dr. Beneš je omenil dalje še, da londonska konferenca sploh ni bila nikdar zavezniška konferenca, temveč le osebni sestanek štirih državnikov, ki so se hoteli medsebojno povprašati za mnenja.

(Pariška agentura «Havas» je očitno v svojem poročilu o noti Male antante, o kateri smo včeraj poročali tudi mi, pomotoma govorila o londonski mesto bruseljski konferenci, kakor je stalo pravilno v naši vesti. Od tedaj interpelacija v češkem parlamentu. Ur.)

KRONANJE KRALJA IN KRALJICE

Beograd, 13. decembra. n. «Tribuna» poroča, da se bo kronanje kralja in kraljice vršilo še spomladi, ev. po bodočih volitvah. Kronanje se bo vršilo v Beogradu na najslavesnejši način.

POSANIK KALINA ODPOTOVAL V PRAGO.

Beograd, 13. decembra. r. Nocoj je odpotoval v Prago dosedanjí češkoslovaški poslanik na našem dvoru g. Kalina.

silo, ako hoče, da bodo njeni sklepi imeli avtoriteto. Časi samolastnega diktata nad malimi narodi so minuli. V družbi s svojimi zavezniki se tudi mi Jugoslavlani javljamo kot odločujoči činitelj v politiki Evrope.

Razkol v radikalni omladini

Beograd, 13. decembra. r. Kakor je vaš dopisnik že javil, se je radikalna mladina na beograjski univerzi razdelila na dve skupini. Ta razkol je izzval Strahomir Miletić, brat ministra Miletića. Danes sta Ljuba Jovanović in Marko Gjurčić, bivša ministra poskušala pomiriti radikalno omladino, pa se jima ni posrečilo. Sklenili so, da se predloži spor zboru radikalne omladine, ki naj se odloči za eno ali drugo strujo.

Telefonska zveza med Ljubljano in Beogradom je bila ponoči neporabna. Zato nismo mogli dobiti zadnjih beograjskih poročil.

Skrajna napetost v Varšavi

MIR PRED VIHARJEM. — PROTESTNA STAVKA DELAVSTVA. — KONSERVATIVCI NADALJUJEJO BORBO PROTI NARUTOWICZU.

Varšava, 13. decembra. n. Po predvčerajšnjih pouličnih bojih se je mesto po energičnem nastopu vlade in delavstva precej pomirilo. Vojaške in policijske patrulje preprečujejo vsako zbiranje na ulicah. Zvečer je mesto kakor izumrlo. Delavstvo je danes uprizorilo enodnevno protestno stavko proti nasilstvom konservativcev. Ceste so v temi, cestna železnica ne vozi; tudi opoldanski časopisi niso izšli.

Vendar pa temu miru ni verjeti. Čeprav svari razne nacionalne stranke in skupine pred ponovnimi izgrede, se opaža povsod skrajna napetost. Nekateri oglašajo po ulicah poudarjajo, da so izvolili Narutowicza tuji in da namerava novi predsednik po ruskem načinu uvesti židovsko vlado. General Haller označuje predvčerajšnje izgrede kot protest

naroda proti izvolitvi novega predsednika s pomočjo nepoljskih glasov. «Rece Poespolitaa», glasilo nacionalistov, popolnoma odobrava, da se je narod uprl, ker se je dovolilo tujcem soodločevanje v tako važni zadevi kakor je volitev državnega poglavarja.

PILSUDSKI POSTANE MINISTRSKI PREDSEDNIK.

Lvov, 13. decembra. s. «Gazetta Chodziena» poroča, da bo novi predsednik republike dr. Narutowicz imenoval prejšnjega državnega šefa Pilsudskega ministrskim predsednikom in zastopnika Poljske pri Zvezi narodov Simona Akenacyja zunanjim ministrom.

(Opozarjamo na članek o predsedniških volitvah na Poljskem v današnji prilogi! Ured.)

Armensko vprašanje v Lausanni

OSTRE KONTROVERZE MED CURZONOM IN IZMET PAŠO. — «NAJVEČJI ŠKANDAL SVETOVNE ZGODOVINE».

Lausanne, 13. decembra. u. Na današnji seji politične komisije se je razpravljalo o vprašanju manjšin, pri čemer je bila določena posebna podkomisija, ki bo pričela jutri s posvetovanji. Tudi danes je prišlo do ostrih prekanj med lordom Curzonom in Izmet-pašo. Kljub temu pa je nedvomno, da se nadaljuje akcija za angleško-turško zблиžanje. To dokazuje posebno dejstvo, da je lord Curzon, ki je včeraj kratko odbil turški predlog, da se določi za študij manjšinskega vprašanja posebna komisija, danes na ta predlog pristal, čeprav Izmet-paša ni znova ponovil.

Glede armenskega vprašanja je izjavil Izmet-paša, da ne uvidi, zakaj ne bi Armenci živeli v miru s Turki, ki so pripravljeni dovoliti pobeglim Armencem povratek in pozabiti na vse, kar se je zgodilo. Nemogoče pa je od Turčije zahtevati, da dovoli Armencem samostojnost, ker bi to pomenilo cepljenje turške države. Izmet upa, da bo sporazum v tem vprašanju lahek.

Glede oprostitve krščanskih manjšin iz vojaške službe proti plačilu gotove oprostilne takse je izjavil Izmet, da na

to ne more pristati. Turčija je pripravljena dati narodnim manjšinam iste pravice, kakor jih uživajo manjšine drugih evropskih držav in nič več.

Po kratkem ugovoru Venizelosa je imel nato lord Curzon dolg govor, v katerem je nastopil ostro proti turški delegaciji. Zavzemal se je predvsem za Armence in izpraševal Turke zakaj se je število Armencev v svetovni vojni skrčilo za dve tretjini. Armensko vprašanje je postalo največji škandal svetovne zgodovine. Turki naj se ne igrajo z ognjem; če bodo morali zavezniški brez uspeha zapustiti Lausanno in bo svet zvedel, da so Turki odgovarjali na resne predloge zaveznikov le s večnimi frazami, ne bo dvignil več glasu za Turčijo.

Popoldne je obiskal ameriški delegat Child turške delegate in jim priporočal, naj se že vendar odločijo za nekaj koncesij in uvidijo, da zahteva vse svet stvarno varstvo krščanstvu v Turčiji. Izmet-paša je odgovoril, da ne more preko svojih navodil, ki so ravno v tej točki jako precizna. Priznava pa, da sporazum tudi v tej točki ni izključen.

Seja finančnega odbora

Uradna hiša zunanjega ministrstva. — Povišanje doklad gradbenim inženjerjem na železnica. — Doklade poštnim uslužbencem.

Beograd, 13. decembra. r. Na današnji seji finančnega odbora, se je sklenilo, da se zakon o draginskih dokladah popolni s tem, da bodo dobivale vdove svečnikov, ubitih v vojni po Avstriji, Madžar in Nemcih, na mesec za 600 dinarjev več osebnih doklad. Te doklade so dobivale do sedaj samo vdove onih svečnikov, ki so jih ubili Bolgari.

Dalje je finančni odbor razpravljal o predlogu ministra za zunanje stvari, da se kupi v Beogradu nova hiša za urade zunanjega ministrstva. Posebna komisija bo precenila vrednost te hiše.

Prometni minister Stančić je predlagal, da se gradbenim inženjerjem na železnici, ki sedaj radi slabe plače beže iz državne službe povišajo doklade od 200 do 700 dinarjev na mesec, in sicer od 1. oktobra dalje. Ta predlog je bil sprejet.

Na koncu so razpravljali o tem, da se povišajo tudi poštnim uslužbencem v Dalmaciji in Sloveniji draginske doklade, kakor se je to storilo v ostalih pokrajinah. Tudi ta predlog je bil sprejet.

Prihodnja seja se bo sklicala pismeno.

Poincare na umiku?

Berlin, 13. decembra. s. «B. Z. am Mittag» poroča iz Pariza: Ministrski predsednik Poincare je poročal še več, da o poteku londonske konference predsedniku Millerandu. O razgovoru obeh državnikov se poroča, da sta proti splošnemu pričakovanju sklenila odnehati od zahteve, po razširjenju okupacije ruhrskega ozemlja.

Poincare je zastopnikom tiska posebno povdarjal, da zaenkrat še ne namerava ukreniti ničesar in da mora za nadaljnje korake počakati do 15. januarja, ko zapade prihodnji rok za reparacijska plačila Nemčije. Ta izjava Poincareja je vzbudila pri navzočih novinarjih živahno začudenje, ker so vedele vendar vse države, da je Francija predlagala Angleški v Londonu zasedbo Porenja. V petek bo Poincare govoril v zbornici.

Vzhodna razorožitvena konferenca razbita

Lausanne, 13. decembra. u. Ruska delegacija je prejela danes brzojavko iz Moskve, da so se pogajanja baltskih držav Rusije in Poljske radi razorožitve vsled odpora delegacij Poljske, Finske, Letlandske in Estlandske razbila. Pogajanja je vodil za Rusijo v zastopstvu Čičerina Litvinov.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.1125 - 0.1175, Berlin 0.94 - 1.14, Budimpešta 3.10 - 3.40, Bukarešta 46, Milan 371 - 375, London 338.50 - 343.50, Newyork 74 - 75, Pariz 523.50 - 528.50, Praga 234.50 - 237.50, Sofija 54 - 56, Svica 1400 - 1410 Varšava 0.45 - 0.55, valute: dolar 73 - 74, avstr. krone 0.1140 - 0.1190, madžar. krone 3.10 - 3.40, levi 53 - 55, funti 333.50 - 338.50, franki 518.50 - 523.50, leji 47, lire 367 - 371, efekti: Jadranska banka 342.50, Ljub. kreditna banka 200, Slavonska banka 106 - 107, Slov. esk. banka 148, Ljub. strojne tovarne 152.50, Trb. premog. družba 285 - 300.

Beograd, devize: Bukarešta 46 - 48, Berlin 0.98 - 1.08, Dunaj 0.11 - 0.115, Pešta 3.60, Praga 525 - 535, Zeneva 1501 - 1511, Pariz 520, Milan 374 - 378, Newyork 74.50, London 341.50 - 344.50.

Praga, devize: Berlin 0.35 - 0.45, Curih 602.25 - 604.75, Milan 161.75 - 163.25, Pariz 227 - 228.50, London 146.75 - 148.25, Newyork 31.65 - 32.05, Beograd 39 - 39.50, Sofija 25.30 - 25.70, Dunaj 4.25 - 4.75, Varšava 14.75 - 19.75, Budimpešta 131.50 - 141.50, valute: nemške marke 0.375 - 0.475, fr. franki 228.25 - 229.75, funti 146.75 - 148.25, dolarji 32.05 - 32.45, avstr. žig. krone 4.25 - 4.75.

Curih: Berlin 0.065, Newyork 528, London 24.49, Pariz 37.40, Milan 26.37, Praga 16.65, Budimpešta 0.23, Zagreb 1.65, Bukarešta 3.20, Sofija 3.95, Varšava 0.0325, Dunaj 0.0075, avstr. žig. krone 0.0076.

Berlin, devize: Italija 40.149 - 40.351, London 37.406.25 - 37.593.75, Newyork 806.778 - 810.772, Pariz 56.957 - 57.243, Svica 152.617 - 153.383, Dmaaj 1147 - 1153, Praga 24.588 - 24.712, Budimpešta 349 - 351, Sofija 6234 - 6266, Beograd 99.75 - 100.25, Bukarešta 49.75.

Harlekinstvo v laškem tisku

Trst, 12. decembra.

Ko sem vzel v roke današnji «Il Piccolo della Sera» in prečital dva stolpca zavzemajoči uvodnik, je bilo mamekram za «Piccolo». Pomislite si naslov: «Fašizem in Jugoslavija» in potem še močnejši podnaslov: «Občutek, ki ga mora vsiljiti Rim Beogradu» in pod njim za beležba: «Od našega posebnega odposlanca». Podpisani je pod dopisom: Giuseppe Borghetti.

Prečel sem imenik vseh 2800 italijanskih novinarjev, ime za imenom, a tega imena nisem našel med njimi, in to me je potolažilo nekoliko, češ saj vendar teh v nebo vpljohi neumnosti ni zagrešil — novinar.

Sramota pa je, da list, kakor tržaški «Piccolo», objavlja take absurdnosti, ki potem prehalajo v ostali italijanski tisk in v italijanski javnosti ustvarjajo o Jugoslaviji mnenje, za kakršno bi se moral z ogorčenjem zahvaliti zadnji ljudščec iz najtemnejšega dela Afrike.

Naj navedem samo par največjih goraznostih.

V Jugoslaviji se je — trdi članek — fašizem smatral za povojno revolucionarno gibanje, ki gre za strmoglavljenje kraljevstva. Ko je uspel Mussolini s pohodom v Rim, se je mislilo, da pride kraljstvo za Italijo. Ker pa se je Italija po fašizmu okrepila, je treba, da se okrepi tudi Jugoslavija, da se ji bo bolje upirala. Vse jugoslovansko prizadevanje je uporabljen proti Italiji. To je sicer proti jugoslovanskim materijalnim koristim, kajti ves gospodarski položaj Jugoslavije je v prošlosti težil stalno napram Italiji, ker pa danes vse naokoli hoče biti ali zares ali navidezno prijatelj Jugoslavije, mora Jugoslavija, da brzda svoje notranje spore, absolutno imeti vsaj enega sovražnika in ta more biti le Italija. Tako je dejal «Piccolovemu» posebnemu poročevalcu neki jugoslovanski poslanec, Pašičev pristaša! To je absolutno potrebno, ker drugače ne bi mogla Jugoslavija opravljati vzdrževanje močnejše vojske kakor jo ima sama Italija. Italija ni storila in ne stori ničesar, s čimer bi zaslužila te jugoslovanske sovražnosti, pač pa je bila vedno potrpežljiva in celo pretirano popustljiva, kar pa je le še podžigalo jugoslovansko upornost. Zato naj pa fašistijska vlada sicer ne bo preveč v skrbeh, ali tudi lahkomišelnost brezskrbna na ne bo, da ne bo s strani Jugoslavije, miloče, da sme nekaznovano storiti vse, kar se ji zljubi, grožnji, izživljanju in žaltevi, ki so nedopustne proti velesili, kakor je Italija.

Z drugimi besedami: v Jugoslaviji se ne misli drugo, nego kako bi dražili, izžigali, žalili in čim huje sovražili Italijo! Vse to mora biti že res, kajti vse te lepe stvari je napisal «Piccolov» poseben poročevalac, ki mora biti vendar točno poučen o vseh razmerah v Jugoslaviji, ker si jih je ogledal z lastnimi očmi.

Saj vendar piše, da se v Jugoslaviji izvršijo nove državnozbornske volitve, ki bodo dale državi nov parlament in novo vlado, «kakor hitro bo Italija ratificirala — rapalsko pogodbo (!)», kajti Pašičevo ministristvo mora ostati tako dolgo, da bo prešena ta stvar, ker nihče drugi noče prevzeti odgovornosti zanjo. Potem pa pride v skupščino velika nacionalna stranka, ki povede kraljevino SHS do popolne kudejstvitve njenih najvišjih ciljev.

«Piccolov» poseben odposlanec torej ni ne ve, da je Italija že pred dvema letoma ratificirala rapalsko pogodbo! Ker najbrž tedaj še ni pisal dopisov iz Beograda, naj mu povem točneje, da je italijanski parlament odobril rapalsko pogodbo 27. novembra leta 1920., da jo je kralj Viktor Emanuel sankcioniral 19. decembra leta 1920. in da so bile ratifikacijske listine izmenjane na Consulti v Rimu 2. februarja leta 1921.

Ninčičevemu «italofilstvu» so se v Beogradu samo smejali, pravi «posebni odposlanec». — «Ninčič je sicer res minister zunanjih del, ali duh dežele ni žnjim. Ninčič je eksponent neke drugovrstne stranke, neke male skupine, za katero se je smatralo za primerno, da se ji da kaka ministrska listnica. Ali le tako mimogrede. — Gospod Ninčič je sicer res doberdušen človek, ali če bi mu ta «Piccolov» poseben odposlanec prišel v roke, najbrž ne bi prizanesel njegovim ušesom.

V ostalem pa vsa čast — demokratom! «Parlamentarni položaj (v Beogradu, po informacijah «Piccolovega» posebnega poročevalca) je takle: demokratska narodna stranka ima 110 poslancev, radikalci 90, hrvaški blok 82, slovenski klerikalci 37, zemljoradniki 35, muslimani 40, potem pa še kak neodvisnež, kak republikanec in kak socialist. — Kaj poročec gospod Pašič?!

Ko bo torej rapalska pogodba v Italiji ratificirana, pridejo nove volitve. «Bili so Protić, ambiciozen in nemiren desistent, ki je skupno z Davidovićem, načelnikom demokratske stranke, položil temelje srbsko-hrvaški kolaboraciji, iz katere izide pričakovano obnovitveno ministristvo. V vodstvu stranke pa je gotovo med vsemi najvnetejši dr. Jerijav (mož piše dr. Žerjava s francoskim pravopisom, najboljši znak, kako dobro pozna Jugoslavijo!). Ta sporazum s Hrvatji, ki pouda trdno podlago bodočemu velikemu ministristvu, se je torej dobro zasnoval. — Res, dobro jih je zbral: Protić, Davidović in dr. Žerjav!

Da ne bi bilo brez denunciacije, omenja, da je soproga dr. Žerjava hči plemiča Lavrentića iz Postojne, najdelavnejša organizatorica «Jugoslovske Matice», društva ki brani tradencijam v Ju-

lijski Beneški; gospa da je kraška Aleksandra od njegovega prvem prihodu v Ljubljano sprejela na trgu pred postajo v žalni obleki z napisom «Gorica», dočim ji je stala ob strani neka druga gospa z napisom «Trst».

V zaključek samo še en citat: «Na vsak način se je napredovalo od nekdaj pa do danes (namreč v srbsko-hrvaškem sporazumu): od 21. decembra pred dvema letoma, ko je na en sam migljaj Radičev prihitelo 40 tisoč gorjanov na konjih iz najoddaljenejših dolin Hrvatske in zasedlo Zagreb...»

Uboga italijanska javnost, ki se mora hraniti s tako duševno hrano! In potem naj se še kdo čudi, da ima naravnost nemogoče pojme o razmerah v Jugoslaviji. Seveda, če pišejo o njih takile «posebni poročevalci», kakor si jih naroča tržaški «Piccolo»!

A. Ekar.

† Marija Chodounska

Dne 5. decembra je v Pragi na Smihovu umrla gospodična Marija Chodounska, hčerka znanega prijatelja Slovencev, univ. prof. dr. Karla Chodounskega. Širši javnosti je to ime manj znano, tem bolj pa je znano starejšim našim dijaškim generacijam, ki so študirale v Pragi, in pa našim turistom. Kakor njen oče, je bila tudi gospodična Chodounska iskrena prijateljica Slovencev, zanimala se je kakor on za naše kulturne in politične težnje in se veselila vsakega našega napredka in uspeha. Hija Chodounska je bila odprta vsakemu slovenskemu dijaku, marsikateri slovenski študent je bil pri prof. Chodounskem stalen gost. Vsako večjo slovensko prireditev v Pragi sta prejšnja leta obiskala gotovo tudi prof. Chodounska in njegova hčerka.

Iskreno je vzljubila gđ. Chodounska naše gore. Leto za letom je s svojimi očetom prihajala k nam, v znano češko letoviško kolonijo na Jezerskem, odkoder je delala izlete; bila je navdušena in verizirana turistinja in se ni strašila niti najtežjih tur. Govorila je dobro slovensko in je porabljala svoje bivanje med nami prav vztrajno tudi za to, da je širila med našim narodom v nacionalno ogroženih krajih na Koroškem narodno zavest. Na njeno inicijativno se je zgradila lepa «Česká chatka» pod Grintovcem.

Gospodična Chodounska je bila tudi ugledna češka slikarica - pokrajinarica. Motive za svoje slike si je izbirala najraje v naših Alpah. V Pragi je priredila dve razstavi svojih slik, prvo že pred kakimi 15 leti, drugo med vojno. Z obema si je priborila priznanje kot resna umetnica.

Zdaj je ni več. Težko je verjeti žalostnemu naznanilu, ki eo ga prinesli češki listi. Kdor je poznal ljubeznjivo, za vse dobro in lepo navdušeno gospodično, jo bo ohranil v trajnem prijaznem spominu. Težko prizadetemu prof. Chodounskemu, ki je ostal na stara leta čisto sam na svetu, pa bodi izročeno najiskrenejše sožalje.

V. M. Z.

Politične beležke

— Z odpravo osemurnika hujskajo sedaj socialisti vseh barv in — seveda — klerikalci, češ, glejte, kako daleč je padla Jugoslavija. Gospod Gosar bi našo državo najraje postavil pred kakšno mednarodno sodišče, češ, da je prelomila mednarodne pogodbe. In kdo je zopet kriv? Seveda demokracija! Združena gospoda se predvsem laže osemurnik v Jugoslaviji ni odpravil, temveč je za industrijo v polni veljavi. Le za obrt so statutarne izjeme, ki naj omogočijo našemu malemu obrtniku gospodarski obstanek. Drugič pa imajo gospodje klerikalci in socialisti za Jugoslavijo posebno ostro merilo. Na Nemškem n. pr. vzajemno delujejo za odpravo osemurnika. Tam daje vlada tovarni za tovarno dovoljenje, da sme delati mesto osem po devet ur! Nemške strokovne organizacije so s tem v polni meri zadovoljne, spore le še za vprašanje, ali in koliko več meze naj plačujejo tovarnarji, ki vpeljejo deveturnik. Seveda se bodo naši socialisti branili, češ sedanja nemška vlada kancelerja Cuna je kapitalistična, v njej socialisti niso zastopani. Prazen izgovor, če pomislimo, da je gospod Cuno, ki v parlamentu nima trdne večine, povsem odvisen od socialističnih glasov. Navzle temu je seveda Nemčija najnaprednejša, Jugoslavija po ekoloških reakcijah na dr.

— O razmerah v soc. - dem. stranki, kakršne so bile baše pred «razčiščevalno akcijo» gosp. Bernota, objavlja «Naprej» sledečo ne baš lepo sliko: «Imeli so svobodo pijančevanja in če jim je kdo kaj očital, so mu rekli moralist. Če jim je zmanjkalo denarja, so ga vzeli iz žepa, v katerem so nosili organizacijske prispevke, in če je kdo potem zahteval račun, so mu rekli, da je policaj, ki stika po tujih žepih, in da misli na goljufijo, ker je sam go. ljud. Če so videli kje kakšno žensko krilo, so mislili, da jim daje svoboda pravico, pustiti vse, shod, sejo, delo, sploh — in begati za tistim krilom, pa tudi za vsakim drugim. Tudi na cesti so pobrali prodajno žensko in jo vlekli ne v svojo, temveč v tuje «starovanje, v javno sramoto svojemu svaku in njegovemu prijatelju. Svoboda je pokrila vse s plaščem pozabljenosti. Delavstvo pa je s časom le zahtevalo, da ni vse v redu. Zapolnilo je take voditelje in si izbralo ljudi, ki niso nianci, ki vodijo

račune in ki ne bežajo za vsakim krilom. — To je hud poper za stare socialno - demokratske voditelje. Radovedni smo na odgovor.

— Knefe so začeli šteti zadnje Jni gospodje pri «Slovenskem Narodu». V soboto eo še naznanjali vsem političnim slepecem, da stojimo pred nekakim radičevskim prevratom v državni politiki, v petek so bili proglasili, da se je demokratski klub razdelil, v ponedeljek so jim že lica zarezala pri sami misli, kako lepo bi bilo (osobito za vse na predne Slovence), ako bi gosp. Korošec nadomestil gosp. Žerjava. Poročila iz Beograda pa nočejo in nočejo tako, kakor si želijo ljubljanski stari gospodje. Zato je «Slovenski Narod» postal precej zamišljen in je začel šteti knefe. Pašič bo — Pašič ne bo. — Edina uteha so mu sedaj državniške meditacije «Epohe», «Balkana» in «Zastave», samih prvovrstnih informacijskih virov, ki jih z naravnost pobožno vneto ponatiskuje. Kakšno zadoščenje, če velsrbska «Zastava» meni, da je demokratski klub prešlab, da bi se meril z radikalnimi veličinami ali če «Epohe» pravi, da gosp. Pašič «zahteva» razcep demokratov! Mi to veselje gospodom od «Naroda» iskreno privoščimo.

— Demisijski odbor Narodne obrane v Osijeku. Demokratski člani mestnega odbora Narodne obrane v Osijeku so naslovili na centralni odbor v Beogradu pismo, v katerem izjavljajo, da polagajo svoje mandate vsled nediscipliniranega nastopa narodnega poslanca gosp. Kockarja (radikalec) ob priliki proslave narodnega praznika dne 1. decembra. Posl. Kockar je namreč v svojem govoru plediral za Veliko Srbijo.

— Italija in Sušak. Beograjka «Tribuna» poroča iz Rima, da je neki oficir bivše d' Annunzijeve legije izjavil verodostojni osebnosti na Reki, da se je Mussolini sporazumel z d' Annunzijem v tem smislu, da Italija ne bo evakuirala Sušaka. Res, zadnji čas je že, da naša vlada registrira rapalsko pogodbo pri Zvezi narodov in jo na ta način internacionalizira.

— Famosne račune delajo sedaj v potu svojega obraza razni opozicijski listi. Tako nam je včeraj serviral ena izmed ljubljanskih političnih Šembilj novo parlamentarno večino na ta način, da je polovico demokratskega kluba proklamirala za — disidente ter jih — reče i ostade živ — pristela k opoziciji. Še mnogo trdnjše bi bila opozicijska večina, ako se ji prišteje 34 demokratskega kluba in najtrdnjše, ako bi celi klub se podrgel komandir gospoda Korošca ali pa Mate Drinkovića. Če bi pes bolj naglo tekla, bi bil zajca vjel.

— Frankovska mentaliteta. Gospod Dragutin Hrvoj je prvak zagrebških pravašev (frankovcev) in se je dal izdatno intervjuvati ob sotrudnika «Novosti». Hud je na Radića in mimogrede tudi na Srbe, v ostalem pa prijazen kot ideolog in zastopnik (ne poslanec!) naroda hrvaškega. Radiću zamrji marsikaj; pa tudi na ostalo politično situacijo gleda s črnimi očali. In se mu zdi, da je med Srbi in Hrvatmi tako močan jez, da ga vsi naporu dosežanih generacij ne bodo mogli premostiti. Spor med srbsko in hrvaško državno idejo bi se že dal izgledati s pametnim kompromisom, ampak Srbi niso pri volji. Ta mogoči kompromis je torej vendarle nemogoč, zato se borba nadaljuje in ovira napredek konsolidacije. Frankovci pa v Beograd ne pojdejo. In kako bi bilo, ako bi pred hrvaškim seljaštvom s prstom pokazali na Radića: «Evo vam ga, ki vam je ušel v Beograd!?!» Toda Radić je bil pametnejši in je — za vsak slučaj — dvignil alarm: «Narode, prokleti frankovci te zopet hočejo vpreči v peštanske jame!» — S tem je intervju z gosp. Hrvojem bil končan.

Po svetu

— Nadaljevanje londonske konference. Pariski «Matin» doznava, da bo konferenca četvorice ministrskih predsednikov, ki se sestanejo 2. januarja v Parizu, trajala tri dni. Neposredno po tej konferenci se bo vršilo veliko plenarno zborovanje zaveznikov, katerega se bosta udeležili tudi Mala antanta in Japonci. Odlični politični krogi zapadnih držav se nadejajo, da se bo te konference udeležila tudi Amerika. Plenarna konferenca se bo v splošnem bavila z regulacijo vprašanja reparacij in medzaveznikih dolgov ter bo mogoče nadomestila celo nameravano bruselsko konferenco, kar pa se bo zgodilo samo v slučaju, če se bodo zavezniki že v naprej zedinili na določen program.

— Reorganizacija grške armade. Atenski revolucionarni odbor je odšel na fronto, da izvrši reorganizacijo grške armade. Državne blagajne so sicer prazne, prehrana vojske je nezadostna, vendar so — v svrhu reorganizacije — postavili več divizij v bojno stanje.

— Število nezaposlenih v Italiji. Iz statistike urada za preskrbovanje dela v Italiji je razvidno, da je bilo dne 1. novembra v Italiji 321.011 nezaposlenih delavcev.

— Za prvega guvernerja svobodne irske države je imenoval angleški kralj v smislu nove irske ustave znanega irskega voditelja Timoteja Healyja, ki uživa baše na irskem splošno priljubljenost, tako da ima največ izgledov, da se mu posreči doseči spravo med Irsko in Anglijo. Za predsednika irskega parlamenta, ki je obenem predsednik irske republike,

je bil izvoljen dosedanj predsednik Cosgrave, ki je bil tudi odlični pristaša sporazuma z Anglijo. Irska je vstopila s tem kot ravnopraven član med angleške dominione.

— Dunajski občinski proračun bo predložen prihodnji teden finančnemu odseku mestnega sveta. Proračun izkazuje 1200 milijard izdatkov.

— Harding ne bo več kandidiral za ameriškega predsednika? Iz Washingtona javljajo, da smatrajo dobro poučeni ameriški krogi, da sedanj predsednik Zedinjenih držav Harding leta 1924 ne bo več kandidiral za predsedniško mesto. Vzrok za to leži baže v neozdravljivi bolezni Hardingove žene.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Cetrtek, 14.: «Idijot». Začetek ob pol 8. uri. B.

Petek, 15.: «Kralj na Betajnovi». C. Sobota, 16.: «Svatba Krečinskega». A. Nedelja, 17.: ob 3. pop. «Krojaček-junaček», izv. Ob 8. zvečer «Kralj na Betajnovi». Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. izv. Ponedeljek, 18.: «Ploha». D.

Ljubljanska opera.

Cetrtek, 14.: «Gorenjski slavček». C.

Petek, 15.: «Madame Butterfly», gostovanje gospe Ade Poljakove. E. Sobota, 16.: Zaprtlo. Nedelja, 17.: «Jenufa». Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. izv. Ponedeljek, 18.: Zaprtlo.

Mariborsko gledališče.

Cetrtek, 14.: «Nečak». C in kuponi.

Petek, 15.: Villharjeva proslava. Izv. Prisostvuje jubilar g. Villhar. Sodelujejo Glasb. Matica, «Drava», vojna muzika in člani gledališča.

Sobota, 16.: «Običan čovek». C in kuponi.

Svečani predstavi ljubljanskega gledališča v proslavo rojstnega dne Njegove Velikanstva kralja Aleksandra I. se vršita v operi in drami v nedeljo dne 17. novembra. V operi pojo krasno Jančičovo opero «Jenufa» z gg. Thierry-Kavčnikovo, Lewandovsko, Sovilskim in Šimencem v glavnih vlogah. V drami uprizore znamenito Cankarjevo dramo «Kralj na Betajnovi» z gg. Šaričev, Wintrovo, Skrbinkom, Zeleznikom, Lipahom in Ločnikom v glavnih vlogah. Začetek operne predstave ob pol 8. uri, dramske ob 8. uri.

Gostovanje gospe Poljakove v Ljubljani. Na večstransko izraženo željo gg. abonotov, da bi bili deležni tudi predstav, pri katerih sodelujejo zanimivi umetniki drugih odrov kot gostje, se je gledališča uprava odločila, da se vrši v petek dne 15. decembra v operi «Butterfly» gostovanje gospe Ade Poljakove za red E. Uprava bo skušala doseči, da bo gostovala gospa Poljakova za vse abonmane. Ako bi bilo pa to nemogoče, bo pa pridobila za ostale abonmane tekem sezone gostovanja drugih umetnikov.

Javno predavanje povodom proslave 50letnice Glasbene Matice v Ljubljani. V petek dne 15. novembra se vrši ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe predavanje pod sledečim naslovom: «Delovanje Glasbene Matice in njen pomen za razvoj slovenske glasbe». Predava dvorni svetnik in ravnatelj ljubljanskega muzeja dr. Josip Mantuani. Odbor vabi občinstvo, v prvi vrsti pa še našo mladino, da se tega predavanja v obilnem številu udeleži. Vstopnina je prost, pobirali se bodo le prostovoljni prispevki na korist Glasbene Matice.

Štiridesetletnica kamniške «Lire». 7. decembra je priredilo pevsko društvo «Lira» v Kamniku koncert v proslavo svoje 40letnice. Društvo je bilo ustanovljeno dne 4. novembra 1882 in je razvijalo ves čas svojega obstanka izredno živahno delavnost. Slavnostni koncert je obsegal tudi moderne težke slovenske skladbe, ki so vse uspele prav dobro, tako da gre mlademu pevovodji vse priznanje. Z vztrajnim nadaljevanjem začeta dela bo dosegel še lepe uspehe. Društveni predsednik je poklonil pevovodji šopek in malo darilo, g. Prelovec iz Ljubljane pa latorjev venec v imenu Zveze pevskih zborov. Pri sledečem prijateljskem večeru so častitali društvu med drugim gg. Zorko Prelovec, župan dr. Karba, nadpošta Ravnikar in bivši predsednik «Lire» Binter. Vsem se je iskreno zahvalil sedanj predsednik društva. Želimo «Liri» tudi v bodočnosti najlepši uspeh.

Cankarjeva proslava v Celju. V četrtek dne 14. decembra se vrši v hotelu «Union» proslava četrte obletnice Cankarjeve smrti z predavanjem g. Zvonimira Bernota.

Zakaj bi Ljubljana ne posnemala Maribora? Mariborska drama igra srbske in hrvaške drame dosledno v originalu, v srbskem ali hrvaškem besedilu. Ljudje so s tem popolnoma zadovoljni in prihajajo na te predstave prav tako, kakor na slovenske. Ako je to v obmejem in manjšem mestu mogoče ter se izvršuje že drugo sezono, menimo, da bi bilo tem lažje in tem uspešneje v Ljubljani, tretjem glavnem mestu jugoslovanske. V Ljubljani imamo gotovo več Srbov in Hrvatov, a tudi več Slovencev in Slovencek, ki bi jim bile predstave v hrvaščini, oziroma srbskimi ljube in mile. Marsikaj bi se čulo originalneje, krepkeje in pristnejše, nego v slovenskem prevodu, ki mora biti včasih le približen in bled. Naša publika bi se nedvomno rada in hitro, zabavajoč se naučila bratske

govorice, ki je ena najkrasnejših na svetu. Dolžnost naših narodnih gledališč je pospeševati idejno in narodno edinstvo in zbliževanje naših slovstev. Že dolga leta nam velja naobelo, da je čisto odveč, srbska ali hrvaška literarna dela prevajati na slovenskino. Naj začne izvajati po vzoru Maribor tudi ljubljansko gledališče to naobelo v praksi! Nič novega ne bo to. Že pred leti je izvajala naša opera hrvaška operna dela v originalnem tekstu. Kar je lahko storila opera, stori tudi drama! Slovenski porotniki v Ljubljani so čutili pravilno, ko so pri sodni razpravi odklonili prevajalca hrvaščine, češ: «Tega ni treba! Vse smo razumeli!» — Kar so razumeli porotniki iz širokih vrst našega ljudstva, to bodo pač tem lažje razumeli posetniki naših gledaliških predstav. Saj vendar Ljubljana niti v tem pogledu ne bo hotela ostajati za Mariborom. Pozivljamo torej gledališko predstavo, da krene na pot, ki je edino praktična in — jugoslovanska!

(Glej tudi prilogo!)

Sport

S. K. Hermes v Ljubljani. Redni občni zbor se vrši dne 15. decembra ob pol 8. uri v gostilni pri Štepiću z običajnim sporedom. V slučaju, da občni zbor ni sklepčen, se vrši pol ure kasneje ob vsaki udeležbi. Tajnik.

«Primorje» pojde v Prago? Kakor smo se informirali, naša notica, ki smo jo priobčili pod tem naslovom v sobotni številki, ne odgovarja resnici, ker se S. K. «Primorje» tozadevno ni pogajalo z nobenim češkim klubom.

Smučarski Silvestrov večer priredi v nedeljo 31. t. m. podružnica T. K. Skala v hotelu Sv. Janez ob Boh. jezeru. Isti dan se vrši v slučaju ugodnih sneženih in vremenskih razmer sankaska in smučarska tekma za prvenstvo Bohinja. Sodelujejo vojaška godba. Udeležencem teh prireditev se preskrbi polovična vožnja. Razpis tekem se objavi po časopisih.

Specijalno podjetje za izdelovanje vseh sportnih in turističnih potrebščin osnuje te dni v Bohinju. To bo velik korak naprej v razvoju našega sporta, ker močno občutijo vsi sportniki pomanjkanje sportne opreme. Podjetje bo z izdelki zalagalo posamezne sportne organizacije in tako ugodno, da bo vsak naš sportnik in turist si lahko nabavil potrebno opremo. Kakor čujemo, sodelujejo tudi zagrebški sportni in industrijski krogi ter nekaj slov. industrijalcev in sportnikov. Zelo dobra ideja, da bodo večino v podjetju tvorili sportni krogi! Pripravljalni odbor je končal vse priprave.

Smučski film. Smučarje in turiste opozarjamo, da pride 18. ali 19. t. m. v Ljubljano (Kino «Ideal») smučski film, ki vzbuja veliko zanimanje po celi Evropi. Predvsem vabimo, da si ogledajo to predstavo tudi vsi oni «turisti na odpoved» in občinstvo, ki imajo še sto in sto predodgovkov o smučskem sportu, da uvidijo, kaj vse se zmore na smučeh in dobe vsaj tem potom nekoliko vpogleda v krasoto zimске narave.

(Glej tudi prilogo!)

Mariborska porota

Maribor, 13. decembra

Posilstvo in oskrumba.

Pred mariborsko poroto se je danes zagovarjal v tajni razpravi 28letni rudar Josip Linčič iz Podpeče, ker je dne 16. septembra posilil že omočen Jožefo P. Linčiča je dokazal, da je bil kritičnega dne močno pijan in je torej dejanje brččas zagrešil v vinjenosti. Porotniki so vsled tega zanikali hudoodelstvo posilstva in potrdili je prestopke § 523. k. z. to je, ako kdo zagreši kako hudoodelstvo v pijanosti. Senat je obsodil Linčiča na 3 mesece zapore. Državni pravnik je prijavil ničnostno pritožbo.

Za Linčičem so pripeljali v porotno dvorano 63letnega vinogradnega čuvarja Ivana Kranerja iz Hlapja v Slovenskih goricah, ki je obtožen, da je že lansko jesen na paši spolno zlorabil neko 11letno deklico. Letošnjo jesen se je približal zopet neki drugi 12letni deklici na paši ter jo z malenkostnimi darili pripravil do tega, da se mu je spolno udajala. Ko je mati deklice to zoznala, je ovdavila obdolženca. Obtoženec svojega dejanja ne taj. Po zaslišanju navzočnih deklic, ki so bile oskrunjene, so porotniki soglasno potrdili vprašanje hudoodelstva posilstva in oskrumbe. Kraner je bil nato obsojen na 2 leti ječe ter je kazen brez ugovora sprejel.

Uboj radi dekleta.

Posestnik Franc Marin v Polancih pri Ptujju je imel brhko hčerko, v katero se je zagledal sosedov sin Janez Majcen. Dne 12. septembra zvečer so pri Marinu stiskali sadje. Pri tem delu je bil navzoč tudi Janez Majcen. Tekom večera pa je fant zvedel, da nameravajo priti na Marinovo «prešo» tudi fantje iz sosedne vasi in ga preteptati. Janez je zato skočil v vas po prijatelje. Ko se je vrnil s sedmimi sobojevniki, je res našel pri Marinu fante iz sosedne vasi. Ko so kmalu po polnoči dekleta odhajala, so šli fantje za njimi, vriskali so in peli. Najglasnejši med njimi je bil Martin Zavec, ki je klical na korajžjo in začel naenkrat streljati proti fantom iz sosedne vasi. Strel je zadel Franca Circa, katerega so dekleta odnesla na bližnji skedenj, kjer je še isti večer umrl.

Zavec se je danes zagovarjal s silobranom, verjeli pa so mu to le štirje porotniki, dočim je ostalih osem porotnikov potrdilo vprašanje uboja. Zavec je bil zato obsojen na 4 leta težke leče.

Politični odmevi.

Novi predsednik poljske republike

Poročali smo že o nepričakovani izvornosti poljskega zunanjega ministra Gabrijela Narutowicza za predsednika poljske republike, poročali tudi o demonstracijah, ki jih je priredila konservativna stranka proti njemu. Ta dogodek — demonstracija proti ravnokar od naroda svobodno izbranemu državnemu glavarju — je unikum v zgodovini modernih držav in ne priča baš o veliki politični zrelosti poljskih strank, postane pa umljiv, če premostimo situacijo, iz katere je Narutowicz izšel kot republikanski predsednik.

Prav za prav je Narutowicz prvi predsednik poljske republike. On je šel izvoljen po določilih poljske ustave, ki fiksira za Poljsko republikansko državno obliko. Dosedanji državni poglavar maršal Pilsudski je prevzel krmilo v revolucionarni dobi prevrata leta 1918. in je nosil samo naslov šefa država — »načelnik panstva«, ker Poljska takrat še ni imela ustavno določenih republikanskih forme. Kakor znano, se je pojavil proti Pilsudskemu, ki je bil pri nastopu vlade pozdravljen kot nacionalni heroj, v zadnjem času vedno večji odpor desničarskih strank, ki so mu očitali, da je preveč naklonjen radikalnim socialnim težnjam in da nastopa premalo odločno proti drugorodnim narodnim manjšinam. Kljub temu bi bil Pilsudski tudi pri teh volitvah lahko prodiral, a se je kandidaturi odrekel, ker je smatral, da nova ustava preveč utesnjuje predsednikove pravice.

Vsled odklonitve Pilsudskega, ki se je izvršila šele teden dni pred volitvami, je zavladovala v poljski javnosti popolna negotovost, kdo bo postavljen na njegovo mesto. Da bi se velika večina narodne skupščine, ki jo tvori po ustavi 444 članov parlamenta in 111 članov senata, ki imajo skupno voliti predsednika, zedinili na kompromisnega kandidata, je bilo pri estrih nasprotij med strankami docela izključeno. Ker pa so levičarske stranke razdeljene na več manjših dробcev, dočim je desnica več ali manj homogena, je imel največ izgledov desničarski kandidat grof Zamojski, tačasni poljski poslanik v Parizu. Poleg njega je prišel v poštev še bivši ministrski predsednik Wojciechowski, kandidat ljudske stranke, dočim pa Narutowicz, kandidata razmeroma male radikalne ljudske stranke, ni nihče resno mislil.

In res sta dobila pri prvih dveh glasovanjih — bilo jih je, kakor znano, pet, ker prej ni nobeden kandidat dobil potrebne nadpolovične večine glasov — Zamojski in Wojciechowski največ glasov, dočim je bil Narutowicz pri prvem glasovanju šele na četrtem mestu in je dobil samo 62 glasov. Pri drugem glasovanju je prišel s 151 glasovi na tretje mesto, pri tretjem šele s 158 glasovi na drugo mesto. Njegova tekmeča sta imela pri prvem glasovanju Zamojski 222 glasov, Wojciechowski 105, pri drugem 228 in 152, pri tretjem 228 in 150. Pri četrtem glasovanju so dobili Zamojski 224, Narutowicz 171 in Wojciechowski 146 glasov. Šele po tem glasovanju se je del pristašev Wojciechowskega odločil, da glasuje za Narutowicza, ki je tako dobil pri petem glasovanju 289 glasov, torej potrebno nadpolovično večino in bil s tem izvoljen za predsednika, dočim je ostal Zamojski s 227 desničarskimi glasovi v manjšini.

Izvolitev je umevno vzbudila splošno presenečenje. V prvem hipu so bili nekako zadovoljni vsi, levičarji, ker je propadel Zamojski, desničarji pa, ker ni pro-

dril od njih najbolj pobijani kandidat ljudske stranke Wojciechowski. Kmalu seveda je nastopilo iztizenjenje. Konzervativci so se zavedli, da je zasedel najvišje mesto v republiki človek, ki je skoz in skoz pristal Pilsudskega, tako da bo imel ta na poljsko politiko enak vpliv, kakor če bi bil sam predsednik. Duška so dali svojem razočaranju s tem, da so aranžirali one obžalovanja vredne izgrede v ponedeljek, ki gotovo ne bodo dvignili poljskega ugleda v inozemstvu.

Politično in osebno prijateljstvo med Narutowiczem in Pilsudskim je jamstvo, da bo hodila poljska zunanja politika v bodoče ista pota kakor doslej. Kljub temu namreč, da je njegov delokrog po ustavi zelo omejen, ima predsednik republike že po svojem položaju vendarle velik vpliv na politični razvoj. To dejstvo je važno tudi za nas, ker nam jamči, da bo Poljska ostala zvesta svoji slovanski orientaciji in delovala še naprej za čim tesnejšo zvezo z Malo antanto.

Upravna reforma v Italiji

Ravnotežje v držanem gospodarstvu.

Trest, 11. decembra.

Minil je poldrug mesec, kar imamo v Italiji fašistovsko vlado, ki si je postavila nalogo, da v teku enega leta izvede upravno in davčno reformo, ki naj bi dosegli ravnotežje v državnem proračunu, ki za čas od 1. julija 1921. do 30. junija 1924., torej za tri proračunska leta izkazuje ogromen primanjkljaj nad 17 milijard lir. Odločilnih ukrepov s strani vlade dosegel še ni bilo, kar je pač umljivo, kajti tako dalekosežne preuredbe, kakor jih ima v svojih načrtih Mussolini, jeva vlada, se ne dajo izvesti kar preko noči. Sodeč po dosedanjih pripravljalnih delih, pa je pričakovati, da vlada v kratkem preide od proučevanj k izvršitvi, za katero pa se mora vključiti vsemu navdušenju, s katerim se je pozdravljala njena napoved, vendarle pričakovati, da bo povzročila precej razburjenja in nezadovoljnosti, ker bo brezdvoma zarezala precej globoko v živo tisočem in tisočem prebivalstva.

Prvi korak v upravni reformi je storila vlada s tem, da se je poseben urad za upravno reformo odvezel ministrskemu predsedništvu in dodelil zakladnemu ministrstvu ter obenem znatno skrilil. Naloga tega urada je, da sestavi načrte za skrčenje državnih poslov, in sicer tako, da se nebitveni posli (železnice, telefon itd.) postopno zopet prepuste zasebni industriji, upravna služba pa kolikor le mogoče poenostavi. Preuredi se zakoni o državni upravi, o državnem računovodstvu, o državnem svetu, o računskem dvoru, o javnih delih, o javnem šolstvu itd. Prva in glavna stvar pa je skrčenje števila državnega nameštstva.

Italija ima danes okoli 600.000 državnih nameštencev, in sicer v državni upravi sami okoli 60.000 (všteti so tudi sodniki in okoli 11.000 učiteljev), potem 240.000 železničarjev, 60.000 poštnih, brzojavnih in telefonskih nameštencev, 140.000 varnostne in finančne straže ter 80.000 delavcev. Število nameštencev v upravni službi se ne da mnogo skriliti, zato pa se število železničarjev skrilci za 60.000, število poštnih, brzojavnih in telefonskih nameštencev za 10.000, število varnostne straže (»kraljevni stražniki«) — redarstvo se najbrž sploh odpravi in ostanejo samo orožniki za 60.000, število delavstva pa za 20.000. Finančna straža, ki šteje okoli 20.000 mož, se ne da mnogo skriliti. Vse skrčenje bi torej zneslo 150.000 nameštencev, eno četrtno današnjega vsesкупnega števila.

Znatne skrilitve se izvrše v področju pravosodnega ministrstva. Odpravi se ogromno število sodišč prve instance, in toliko sodišč druge instance, da bo v načelu imela vsaka provinca samo po eno sodišče druge instance. Odpravi se tudi nekoliko prizivnih sodišč in več od delkov pri ostalih prizivnih sodiščih. Vlada namerava tudi omejiti število odvetnikov.

Zakladni minister Tangorra je izjavil, da se bo ravnotežje v državnem proračunu brezdvomno dalo doseči, seveda z vsestranskimi žrtvami. Z zadovoljstvom je poudarjal, da je tečaj lire zrastel, ali svari je, da naj se pomembnost tega pojave ne pretirava. Porast lire je v zvezi z izpremembo splošnega političnega položaja v državi in z zaupanjem, ki ga vzbuja ta položaj v inozemstvu. Splošni gospodarski položaj Italije pa je v zvezi s svetovnim položajem in se bo brezdvomno zboljšal, če se bo mogel napeljati zunanji kapital v italijansko privatno gospodarstvo. Vlada splošna in zunanja politika pojeda za tem ciljem, ker se s pritokom tujega kapitala ustvari ravnotežje v italijanskem industrijskem življenju in obenem reši tudi vprašanje brezposelnosti.

Takšni so torej nekateri, a ne še vsi načrti rimske vlade za doseg ravnotežja v državnem gospodarstvu. Držni so in treba bo precejšnje porcije poguma za njih izvršitev. Tu se bo pokazalo, ali ima fašizem v sebi tisto tvorno silo, ki je v stanu iz ruševin dvigniti novo, trdno stavbo, in tu raste odgovornost zanj v neizmernost. Če bi mu v odločilnem trenutku zmanjkalo moči, ali bi mu izpodletelo, bi bile posledice grozne. Zato pa ga tudi ni danes v Italiji človeka, ki ima le količkaj zmisla za javne stvari, da ne bi z največjo napetostjo spremljal vladnih ukrepov v tem pogledu. In tako tudi mi Jugoslovani v Italiji, ker je od njih odvisno tudi naše bodoče gospodarsko življenje. Polom bi zadel nas enako, kakor vse ostale laške državljane.

A. Ekar.

Proces proti grofu Karolyju

Pred budimpeštanskim sodiščem se te dni vrši zanimiva razprava proti grofu Mihaelu Karolyju. Karoly je obdolžen veleizdaje nad Madžarsko.

V vlogi tožitelja nastopa država potom državnega pravdnika, ki očita Karolyju, da je zagrešil veleizdajstvo s tem, da je po zlorabi zaveznikov centralnih držav pozval čete s fronte in sklenil premirje z antanto. Obtožnica pravi, da je bila Karolyjeva dolžnost, po zlorabi boriti se naprej in zasesti vse madžarske meje z vojaštvom ter se šele potem pogajati s sovražnikom. Ker se ni to zgodilo, so velike dele madžarskega ozemlja zasedli in dobili Jugoslovani, Čehoslovanci in Rumuni. Karoly je glasom obtožnice zakrivil, da se je madžarska država v naravnih mejah krone sv. Stefana razkosala na račun sosednjih držav, nastalih na razvalinah avstroogrske monarhije. Ker ima grof Karoly v Madžarski velika posestva, zahteva državni pravdnik, da se Karolyju vse imetje zapleni in izroči državi.

Razprava proti Karolyju se vrši za zaprtimi vrati. Vzrok temu je diskusija o vojni moči Madžarske, katere Madžari nečisto predstaviti svetu v resničnih številkah. Posamezni momenti procesa pa so jako zanimivi. Tako se je n. pr. izkazalo, da Karoly ni paktiral z nobenimi sosedi madžarske države, marveč da je dobil mirovno pogodbo v obliki diktata iz Mirza. To pogodbo je torej moral podpisati, ako je hotel imeti mir. Karolyjev branitelj brani svojega obtoženca s tem, da je Karoly v dneh revolucije rešil, kar in kolikor se je dalo. Da pa ni zasedel mej ozemlj krone sv. Stefana, temu ni

bil kriv on, temveč popoln zlom avstroogrske vojske, ki ni bila sposobna za nobeno akcijo več. Čete, ki jim je tedaj poveljeval general Kővess, so bile nezanesljive in site vojaške službe. Vrh tega niso bile vse madžarske narodnosti. Kővess je imel nasproti svojim oddelkom petindvajsetkratno premoč, kateri se ni mogel pod nobenim pogojem ustavljati. Kako je postal polom gotov, konec Av-

stroogrske nezbežen in okrnjen je dežel sv. Stefana samo naravna posledica splošnega položaja.

Razprava se nadaljuje in njen izid pričakujejo vsi madžarski in izven madžarski krogi z napeto pozornostjo. Za Karolyja pa utege proces končati bridko kajti na kocki ni le njegova čast, marveč tudi njegovo imetje, nad katerim ima vso oblast režim upravitelja Horthyja.

Kulturni pregled

Književno gibanje v Julijski Benečiji

Slovenski del Julijske Benečije se v književnem oziru kaj pridno giblje. Matiči ima dve: tržaško »Socialno«, last »Ljudskega odra« v Trstu in »Goriško« v Gorici; pri »Socialni Matiči« v Trstu gospodarijo komunisti, pri »Goriški« pa tako zvrsti krščanski socialci, to je politični pristajši poslanci Virgilija Ščka.

Obe »Matič« sta književno-bojni podjetji, zlasti goriška, ki dejstev ne more potvrditi vzlic temu, da se skriva pod plašč mohorjanstva; poslednje treba pribiti, ker se zdi, da se Julijski Benečiji bliža diferenciacija tudi v kulturnem oziru, potem ko se je pokazala na političnem polju.

»Goriška Matica« je letos že izdala svoje knjige. Troje jih je: Koledar, Zabavna knjižica in Sirahove bukve. »Koledar« je slab, »Zabavna knjižica« plitva, »Sirahove bukve« pa so dolgevozne. Književnega programa in redakcijskega sistema G. M. nima; ona je dobičkarstvo zasebno podjetje, ki služi obenem tistim strankarskim idejam, o katerih upa, da jo bodo vzdržale pri življenju. — »Socialna Matica« v Trstu dela kajpada zopet zase; kakor lani, izda tudi letos »Komunistični koledar« ter eno leposlovno delo — najbrž že dolgo obetani Pahorjev social roman »Medvladje«.

V Trstu obstoji »Nova založba«, ki je izdala nekaj lepih knjig; njeno zadnje delo je »Jadranski almanah«, žaliobno enostransko urejen in sestavljen, sicer pa na zunaj dosti ličen.

Nekake vrste literarno glasilo Julijske Benečije je goriška »Mladika«, napol beletrističen, v drugi polovici družnisko-zabaven mesečnik.

Mladina v Julijski Benečiji ima »Novi Rod«, pri katerem sodelujejo malone vsi sodobni slovenski resni leposlovci. S tem dobiva naša mladinska literatura obilje pristnosti in upravičenosti do pravega obstoja.

Zenstvo bo kmalu imelo več glasil: enega (ali dva?) v Trstu in enega v Gorici. V Gorici izdaja »Prosveta« svoj društveni mesečnik enakega imena.

H koncu bi bilo še omeniti knjigo Karla Široka »Slepi slavčki«. Delo je zbirka črtic za mladino in je že dotiskano. — To bi bil najkrajši pregled aktualnega stanja našega književnega delovanja v Julijski Benečiji, ki kulturno tem bolj raste, čim bolj je pritiskana politično.

K.

Hudožestveniki v Parizu

Kot smo že javili, se sedaj nahaja moskovski Hudožestveni teatr, ki je pred kratkim gostoval v Pragi in Zagrebu, v Parizu, kjer je uprizoril v gledališču »Des Champs Elysées«, drame »Car Fedor«, »Na dnu« in »Češnjev vrt«.

Moskovsko umetniško gledališče gostuje sedaj prav za prav prvič v kulturni metropoli zapadne Evrope. Francozi so si sicer že pred 15 leti prizadevali, da bi pridobili Hudožestvenike za gostovanje v Parizu. Ruse pa so takrat ponajveč zadržali ukoreninjenji francoski običaji, dočim je sedaj vsa pariška gledališka javnost pozdravila ruske umetnike s tisto

pristranostjo in navdušenjem, katere so bili nositelji sodobne najpopolnejše gledališke umetnosti deležni povsod v srednji Evropi.

Pariški tisk s »Temptom« na čelu, je pozdravil trupo Stanislavskega z besedami priznanja, kakršne uporablja malo-kdaj, ko piše o domačih gledaliških umetnikih. Zlasti je povdarjal »Temptov« kritik čudovito skupnost igre moskovskega umetniškega gledališča, katere je bila do sedaj na zapadu predmet samo kritike, a ne odobravanja. »Despotizem« Stanislavskega, veliki kritik, je veliki, koristen in brezprimeren, kajti do danes ni mogel noben režiser doseči v igri take harmonije, kakor vodja in ustanovitelj Hudožestvenega teatra. Pa Stanislavski ni velik in osamljen le kot režiser, marveč tudi kot igralec. Njegova igra je prvovrstna, eksaktna, sijajna in se instinktivno boji klišejev in vsega onega, kar se je že kdajkoli videlo na deskah. Pri Kačalovu hvali »Tempt« čar glasni, lirska razpoloženja ter humoristično filozofijo, o kateri pravi, da je brez primere.

»Excelsior« je prinesel razgovor s Stanislavskim, ki je o svoji trupi izjavil sledeče.

»Naša družba je ena družina, v umetniškem oziru naravnost religiozna zajednica. Njena familiarna enostavnost, iskrena spontanost, intuitivna čustvenost bo mogoče motila francosko publiko, ki je vajena »velikih« igralcev in »slavnih« tragedov. Mi v tem oziru nimamo ničesar »velikega« in ničesar »slavnega«. Mi igramo strastno in izključno brigo, da razsvetlimo intimno človeško življenje v trivialnosti vsakdanje sredine, življenje malih in srednjih, katere človek peha od sebe, ne da bi pomislil, da njihova duša tudi more obseči intenzivno patetičnost ali blazno fantazijo. Naše gledališče je zelo malo teatralno. Izpostavlja se, da njegovo vrednost presojajo gledalci, vajeni velikih besed, velikih gest in velikih sceničnih efektov. Ne smatramo nas niti za realiste, niti za naturaliste. Mi smo realni in naravni brez predsodkov in si ne osvajamo nikakršnega sloga.«

»Kaj hočemo prav za prav?« je nadaljeval Stanislavski. »Predvsem hočemo razvijati naše naravne občutke, hočemo biti pazljivi v naši igri, kar pomenja, da hočemo pozabiti na gledalca, ki za nas ni nič drugega, nego indiskretna priča. Hočemo živeti naše lastno življenje v vsaki vlogi brez najmanjše afekcije, in da dosežemo to popolnost, se podvržamo najtežjim fizičnim vajam: plesu, gimnastiki, akrobatiki in sabljanju. Navadno se igralec počuti sigurnega šele tedaj, ko svojo vlogo obvlada. Pri nas je narobe; nas obvladajo vloge. Za nas »igralec« ni igralec, marveč človek, ki misli, govori, vibrira, dela, vse v soglasju s sigurno intuicijo svojega instinkta. Mi ne delimo ideje od občutka. Naše prepričanje in naša emocija se prenašata v elan spontane iskrenosti. Potemtakem pripadamo drami, katere ritem je postal ritem našega življenja samega. Lahko razumete, da na podlagi takega pojmovanja naše umetnosti, ne moremo imeti nobenih »veličin«, ki so v navadi drugod. Naša družba je za kaj takega preveč prevzeta z enodušnimi občutki in

Narobe prav

Petrovičev »Ploho« ste videli? Mlada, lepa žena gre v mlin. Ko se vrača domov, jo zajame silna ploha. Zateče se v znančev hišo vedrit. Ker pa ploha le ni konec in se je medtem znočilo, jo mladi kmet pregovori, naj prenoči pri njem. Ženino postelj ji odstopi, sam pa gre spat na svilo, na seno. Kmetova žena je namreč z doma; šla je v hribe k roditeljem in ostane pri njih čez noč. Čisto sama sta ves večer, vso noč in vse jutro, a ostaneta poštena.

Toda, ojoj! poštenost se jima ni izplačala. Nasprotno, prav grdo se jima je nagradila. Mlada žena zjutraj še ni doobra oblečena, ko jo obrekuje že pol vasi. Vse je prepričano, da se je zgodilo peršustvo. Kako pretkano sta svoj grešni sestanek aranžirala! Gospodinj sta poslala v hribe, da sta bila nemotena in neovirana. Seveda je čisto po dogovoru prišla mlada žena k le navidezno v mlin, v istini je bila njena domenjena pot k mlademu gospodarju! Tako govori vse.

In nesreča se zgane nad njima. Mož prenočevalke, žena gospodarjeva, oba tasta in obe tašči, prav vse sorodstvo je tako prepričano, da se je prav gotovo zgodil greh.

Zaman prisega gospodar: »Pri Bogu se rotim, da nisem grešil! Na svilih sem spal, na senu čisto sam, ona pa v hiši!« Zaman se privrja mlada žena, je ogorčena nad umazaniam sumom, jo-ka, obupuje in prisega: »Verujte, niti na misli mi ni bil tuj mož!« Gospodar je poštenjak... prav zares je spal na

svilih... čisto nič se ni zgodilo in se ni moglo zgoditi!

Mati ne verjame sinu, oče ne hčeri. »Hahaha!« se rogajo vsi. »Kdo naj verjame kaj takega! Kaj tako neumnega! Kaj tako nemogočega! Grešila sta, kajpada, saj bi bil grešil vsakdo.« — Tak je pač svet: sam grd, ima vse za grde.

In nastane kričanje, psovanje, jokanje, grožnje z ločitvijo zakonov, pa grožnje, da skoči ta in še ta v vodo... In vse le zato, ker je mlada žena pošteno prenočila v tuji hiši, ki ima mladega poštenega gospodarja, čigar žena je bila zdoma.

Nadaljnji razvoj komedije pokaže, da so baš razjarjeni moralisti resnični grešniki, da je celo stari tast še vedno neugnan babnik, da je mož mlade prenočevalke potuhnjene vlačugar, ki je imel prav na usodno noč v gozdu sestanek s ciganko in da je poštenjaka gospodarja žena zlorabila izlet v hribe za eostanek. In tašča, ki je še pravkar po krivici kričala nad zetom in mlado prenočevalko, zagovarja zdaj svojo hčer: »Eh, kaj — pol centa je še ostalo še vedno zate!« — Strašna frivolnost!

In gledalec odhaja iz gledališča z mislijo:

«Nazadnje pa sta ostala tepeca vendarle baš poštenjaka! Ali bi ne bilo pametneje, da bi ne bila poštenjaka? Vzlic vsemu jima nihče ne verjame, da je gospodar spal na svilih. V družbi tatov je pač človek čistih rok vedno tudi umazan.»

Morda bi mislila tako tudi mlada poštena žena, ako bi vedela resnico o

svojem ciganskem možu. Toda gospodar ni bil kavalir le do nje, nego je tudi napram njenemu možu. Ne izda ga, ne maščuje se nad njim za vse skandale.

Toda prav gotovo se zaveda, da je bil neumen v svoji poštenosti, kavalirski gospodar. Sam je spal na senu, medtem ko je ležala tuja mlada žena v hiši; a prav v istem času je bila njegova žena pri ljubimcu! — Takole se poplačuje poštenemu zakonskemu možu zvestoba? — Smešen rogateg je, a sam obenem po nedolžnem razupit prešustnik. O, ti podli svet!

Kako se bo razvijala komedija poslej?

Tega ne vemo, ker pade zastor pre zgodaj. Toda če se ploha ponovi in pride mlada žena k zopet vedrit? — Ali pa morda ne pojde pogledat mladi gospod k tuji lepi ženi, ni li njen možiček zopet pri ciganki? —

Čisto belolas, a krepak in poroden odvetnik mi je pravil:

«... Ali ste čitali Aškerčev roman o k. izpovedi? Starec se pripravila na smrt. Pokličite izpovednika in se mu izpove: Kesam se le grehov, ki jih nisem storil! Oh, koliko sem jih zamudil, ker sem bil tako neumno pošten! — Vidite, tudi jaz porečem tako. Bil sem mlad, čvrst mladenič. Peljal sem se poslednjič na Dunaj: rigorozirat in promovirat. Na ljubljanskem kolodvoru zagledam lepo znanko, veselo gospodično. »Kam se vozite?« vprašava obnem. »Na Dunaj!« odgovoriva oba hkratu. Vozila sva se torej skupaj, se

šalila, koketirala... končno pa sva postala zaupna.

«Kaj če bi legli?» pravim. »Kondukterju dam napitnico, in ostaneva lahko nemotena.« Sprejeto. V II. razredu se lahko spi. Da se je mogla komodno urediti, sem odšel na hodnik in pušil. Končno me je poklicala. Odločila je modrec in čevljičke, si podložila plet, pod glavo blazinicco iz gumija ter pokrila s plaščem.

Tudi jaz sem odločil vse, kar tišči in ovira, ter legel lepo in pošteno vzporedno in nasproti nje.

«Lahko noč!» je dejala.

«Lahko noč!» sem odgovoril.

Poskušal sem spati, a nisem mogel. Naenkrat se je gospodična zahebetala.

«Kaj se smeje?» vprašam.

«O, nič! Nečesa sem se domislila.

«Oprostite! — Lahko noč!»

«Lahko noč!»

Imenitno sva spala prav do Gradca. In po kratki pavzi sva zaspala vnovič ter spala do par postaj pred Dunajem.

Zopet sem šel na hodnik pušit, medtem se je gospodična obula, oblekla in sfrizirala. Na Dunaju sva se lepo poslovila in se potem nisva videla približno deset let.

Jaz sem bil že znan odvetnik ter sem se neke nedelje odpeljal iz Ljubljane na Štajersko na neko narodno slavnost. Tam pa me je ogovorila lepa, mlada, krasno stasita gospa.

«Mar me ne poznate več?»

Res je nisem takoj spoznal.

«Ali saj sva se vendar pred leti vozila skupaj na Dunaj! V II. razredu in imenitno sva spala!»

O, takrat sem se domislil.

«Zares! Vi...! O, danes ste še lepša!

Tedaj sva bila oba še zelo mlada.»

«In še zelo neumna, da!» je pritrdila in se zasmejala, kakor bi zapelo deset srebrnih zvončkov.

«Hajdite, gospod doktor, da vas predstavim svojemu možičku!» — Vzela me je pod pazduho in me odvedla k mizi honoracijorjev. — «Ali se spominjate, kako sem se zasmejala... takrat na vlakcu, preden sva zaspala?»

«Gotovo. Čisto natančno se spominjam,» sem priznal.

«In vprašali ste me, čemu se smejem. Hahaha! Vidite, od takrat šele vem, kakšni tepci so — poštini možiki!»

Zopet je zazvončkljalo deset srebrnih zvončkov, jaz pa sem gledal strašno bedasto. A že me je predstavljala: »Evo, možiček, tole je pa gospod dr. K. iz Ljubljane — moj dobri znanez iz mladosti.»

Jaz pa se nisem vozil nikoli več sam z lepo gospodično in gospo... Da, da. Askerc je bil modrijan.

Zdaj pa povejte, kaj bi bili govorili ljudje o tem juristu in o tej gospodični! In priznajte, da je imela dama strašno prav, ko se je smejala obakrat: na vlakcu in na veselici.

Toda k sreči je vendar človeštvo zmerom o nepravem času neumno. Ker sicer bi ne bile vse te Ibsenove, Dumasove, Strindbergove, vse te moderne drame prav nič zanimive. Pamet je vendarle izjemna in zato tragična. Neumnost pa je navadna in komična, poštena in zato tako zabavna. Zato sem z vso dušo za neumnost in odklanjanje trazičnosti!

Proteus.

Mejani, naše sodelovanje je pretesno, da bi posamezni igralci, pesniki ali slikarji zahtevali, da se njihovi uspehi pokažejo posamič. Mi smo iskrena zajednica iskreno človečanske intimnosti.

Jasnejše umetnik in režiser Stanislavski pa ni mogel govoriti.

Jubilejni koncert Glasbene Matice v Ljubljani

Sporod simfoničnega koncerta orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani s sodelovanjem g. Ivana Levčarja in članov orkestra Narodnega gledališča v Ljubljani, ki se vrši v soboto, dne 16. decembra ob 8. uri zvečer v dvorani hotela Union pod vodstvom kons. prof. g. Karla Jeraja, obsega te-le točke:

- 1.) Dr. Benjamin Ipavec: I. stavek serenade za godalni orkester (Allegro moderato).
- 2.) Stanko Premrl: Božična suita, za veliki orkester. (Prvič izvajano). a) Preludij. (Advent, pričakovanje Odraslenika). b) Noel. (Božič, rojstvo Kristusovo). c) Pastoralni Scherzo.
- 3.) Anton Lajovic: Adagio, za veliki orkester.
- 4.) Karel Jeraj: Lepa Vida. Malodramska skladba v narodnem tonu. Deklamira g. Ivan Levar.
- 5.) L. M. Škerjanec: Odlomki iz godbe k »Zlatnemu meščanu«: a) Andante molto. b) Poco marziale. c) Lento. d) Tempo di Menuetto. d) Gallop.
- 6.) Emil Adamič: a) Tatarski ples iz »Tatarske suite«. b) Mož z medvedom, iz suite »Iz moje mladosti«. c) Scherzo. (Porkan ples). Prvič izvajano.

Omenjene skladbe so vse izvrsta slovenska dela domačih skladateljev, izmed katerih dve do sedaj še nista bili izvajani, vse druge pa v zasedbi, kakoršna bo sedaj, še na nobenem koncertu niso bile izvajane.

Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. Sedeži po 18, 15, 12, 10, 8 in 6 Din, stojšča 3 in 2 Din.

Zveza kulturnih društev v Ljubljani

Igre, ki jih ima Zveza kulturnih društev na razpolago za včlanjena društva. Nadaljevanje poročila v »Jutru«, št. 248, z dne 19. oktobra 1922.

23.) »Miklavžev večer« (dr. Iv. Lah), otroška igra, 3 osebe, dva angela, Miklavžev spremstvo.

24.) »Mladost« (Maks Halbe—A. Gradar), ljubezenska drama v 3. dejanjih, 8 oseb, dejanje se vrši v poljskem okraju zapadne Pruske.

25.) »Vražja ženska« (Schönher), drama v 5. dejanjih, 3 osebe, preprosta scenarija, ena soba.

26.) »Valenska svatba« (L. Ganghofer—M. Brociner—dr. Alb. Češarek), igrokaz v 4. dejanjih, 17 oseb, kmetje, kmetice, cigani, gostje, vrši se v sedanjem času v Rumuniji, težka scenarija — za večje odre.

27.) »Don Pietro Caruso« (Robert Bracco—Emil Kralj), drama v enem dejanju, tri osebe, ena navadna sobica. Igra kratka in lahka. Vrši se v Neapolju.

28.) »V dolini« (Don Angelo Guinera—R. Perušek), drama v 3. dejanjih, 12 oseb, preprosta scenarija, lahka igra.

29.) »Deseti brat« (Jos. Jurčič—Fr. Govekar), ljudska igra v 5. dejanjih, 22 oseb, kmetje, lovec, gonjači.

30.) »Golgota« (Sergjan Tucic), drama v 3. dejanjih, 15 oseb, samo ena ženska, lepa igra.

31.) »Tat« (drama v 3. dejanjih, 7 oseb, dve ženski, scenarija nekoliko težja).

Društva, ki imajo izposojene igre več kakor mesec dni, prosimo, naj nam jih takoj vrnejo, ker bi sicer morala plačati dvojno pristojbino. Posebno prosimo, da nam se vrnejo prej ko mogoče igre: »Skladosti rodbinskega življenja«, »Pri belem konjičku«, »Čez leto dni«. (Čitalnica Gorenja vas), ker društva že dolgo čakajo nanje.

Iv. Pregelj: Peter Pavel Glavar

Kranjski prof. dr. Iv. Pregelj je plodovit — takoj naj pripomnim — nadarjen pisatelj. Se več: umetniško prizadeven poet je, ki zasluži pozornost tudi v naprednih literarnih krogih.

Dr. Pregelj je rodom iz Sv. Lucije ob Soči, torej Goricičan, ožji rojak Gregorčičev, Krilanov, Gradnikov i. dr. Samozasli pisatelj so nam vzrasli na solnčni gorški grudi, možje z južnjaškim temperamentom čustva in izraza ter svojega stila. Ne poznam dr. Preglja, niti ne vem njegovega življenjepisa. Čital pa sem njegovo izpoved, da je »vzrastel po hrobtu katoliškega duhovnika«. In kar vem čital njegovih spisov, dokazuje, da je mož katoliško »prepričanja« in da proslavlja katoliško vero ter katoliško dobro duhovščino. Deluje torej iz hvaležnosti. Hvaležnik pa je vedno poštenjak.

Is dr. Iv. Grafenauerjeve zgodovine pesnebam, da je blizu 40 let star, da se je učil pri Francozih, pri Italijanih (Dante) in pri krščanskih mistikih. Sprva je pesnil, zlasti lirski, ne vedno srečno; kasneje je pisal balade v prozi ter začel priobčevati v Koledarju Družbe sv. Mohorja krajše povesti iz kmetijskega življenja, nato daljšo povest »Mlada Breda« (1913.) in nekaj novosti v verzih. Potem

Drobne vesti

Razstava slik gospe Antonjete Bogdanovič-Cetineo. Priznana dalmatinska slikarica ga. Antonjeta Bogdanovič-Cetineo je priredila v ljubljanskem muzeju razstavo svojih del v korist slepih vojnih invalidov. Otvoritvi, ki se je vršila 9. t. m. dopoldne, sta prisostvovala tudi g. pokrajinski namestnik Hribar in g. podnamestnik dr. Baltič. Razstava obsega 23 del, prav raznovrstnih po nastanku, obsegu in koncepciji, razteza se na portrete, pokrajine, tihožitja in dve uspešni slikarski kurioznosti. (»List papirja« in »Madona z lilijami«). V mraku je zanimiva studija luči po vzoru holandskih mojstrov, a tudi ostali portreti (pred vsem »Stari hajduk z Velebita« in »Stara Dalmatinka«), so izdelani krepko in učinkovito. Ugoden dojem pušča tihožitja in osnutki dobro koncipiranega pejzaža »Dubrovnik«, med ostalimi sijeji pa je efektivno »Valovito morje«. Ga. Antonjeta Bogdanovič-Cetineo je učenka starejše šole in ne tega po novejših sredstvih, a vseeno se igrajo prikupna njena dela s tradicionalno tehniko in klasično umerjenostjo. Razstavo posebej priporočamo zaradi humanitarnega namena, saj je tudi vstopnina prav neznačajna.

Oton Zupančič: Mlada pota. V založbi »Jug« v Ljubljani je izšla te dni velika izdaja Zupančičeve zbirke: Mlada pota. Knjigo krasi rube akadem. slikarja Gvidona Birole ter je najprimernejše darilo za božič. Knjiga se dobiva v Ljubljani v Matični knjigarni na Kongresnem trgu (poslojše Filharmonične družbe) in stane trdo vezana 16 Din. Dobi pa se samoumevno tudi po vseh knjigarnah.

Češke pravljice. Poslovil Ivan Lah, ilustriral Rajko Šubic. V Ljubljani. Str. 68. Cena vezani knjigi 13 Din. — Božena Nemcova je gotovo eno izmed prvih imen češke literature sploh, zlasti pa še češke mladinske. Slovenska mladina pozna njeno prekrasno »Dabico« in pa dva zvezka pravljic v prevodu dr. L. Pivka, ki tvorijo brezdvomno najbolj priljubljeno čtivo naše mladine. — Podjetna Učiteljska tiskarna v Ljubljani je gotovo ustregla mladini, da jih je izdala sedaj še en zvezek v prevodu dr. I. Laha. Zbirka obsega 9 pravljic B. Nemcove ter po eno K. J. Erbeno in dr. Tilleja. Vse so pravi biser otroške poezije in jih bo mladina pozdravila prav s tistim veseljem, kakor že dosedanje. Zbirko je bogato okrasil naš mladi grafik R. Šubic, ki stopa s tem delom še drugič pred široko javnost, a obeta postati že sedaj eden prvih naših ilustratorjev. Učiteljska tiskarna je poskrbela tudi za elegantno zunanjo opremo, zato knjigo toplo priporočamo.

Knjige Slovenske šolske matice za leto 1922 so malone dotiskane in se prično razpošiljati ljubljanskim članom v najkrajšem času. Izdajo se štiri knjige in sicer: 1.) Zbornik, 2.) Fink: Ukoslovje zemljepisja, 3.) Pivko-Schäup: Telovadba 3 zv., 4.) Benkovič: Rastlinski imenik. Članarina znaša 20 Din, dijaki plačajo polovico. Ustanovniki plačajo enkrat 400 Din, stari ustanovniki pa morajo doplačati 200 Din, ali pa vsako leto polovico letnine. Prijave članov in vplačila je nasloviti na poverjenika Rado Gruma učitelja na Ledini, Komenskega ulica.

Cenik knjig svoje založbe je izdala za božič »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Seznam obsega vse, prav mnogostevilne knjige in publikacije, ki jih je izdala Učiteljska tiskarna, in naveda v kratkih obrisih tudi program, ki si ga je za črtalo založništvo za bližnjo bodočnost.

Jubilej treh srbskih umetnikov. Proslava 40-letnice največjih srbskih dramatičnih umetnikov se je izvršila v sredo izredno častno. Uprizorili so dramo »Fromont et Rissler«, ki se je začela z nagovorom načelnika umet. odeljenja, g. Branislava Nušića. Nušić je izročil jubilarjem gg. Mil. Gavrilov, Šva. Todro-larjem gg. Mil. Stanovjeviču redove Sv. Save III. stop. Nato je govoril upravni-ki pozorišta g. prof. M. Groll, v imenu zagrebskega kazališta je čestital operni ravatelj g. Konjović, v imenu ljubljani-

se je oklenil »Doma in Sveta«, ki mu je postal (od leta 1915. dalje) poleg Finčgarja in Detela glavni sodelavec. V tem mesečniku je priobčil zgodovinska romana »Tlačani« (iz tolminske zgodovine 18. veka) in »Zadnji upornik« (kot nadaljevanje prvega) ter zgodovinsko tolminsko povest iz 16. veka »Plebanus Joannes«. Napisal je tudi nekaj esejev. Sedaj je izšla v 75. zvezku »Slov. Večernic« njegova zgodovinska povest iz 18. veka »Peter Pavel Glavar, lanški preški gospod«, napisal pa je tudi operni libretto itd.

Od leta 1909., ko je pel v »Doma in Sveta« se kot »I. Mohorov« in je izdal svoj začetniški pesniški zbornik »Romantika«. Je Pregelj doslej krasno napredoval. Osamosvojil se je v stilu ter si pridobil v tehniki neko značilno jedrnatost in odrezanost. Bogat narodni jezik piše, a čisto tudi nerazumljiv. Literarnih petrefaktov, ki so mu jih očitali pred 12 leti, se še ni povsem otrese, rad uhaša v latinske in laške citate, lokalizme, v cerkvene bukve in simbolike, toda njegovo pripovedovanje je zgoščeno, opisi poetiski, karakterizacija oseb je ostra ter teče njegova epika urno.

Pri Plebanusu in Glavarju pa zgodovinsko ozadje jedva označuje. Dr. Pregelj zahteva od čitatelja, da pozna zgodovino in osebe dotičnega ožjega miljeja ter dotične dobe vobče prav tako, kakor jih pozna pisatelj. To je kalena

sko gledališča dramski ravatelj gosp. Golia, v imenu hrvatskih igralcev g. Freudenreich, za osrednji odbor Udruženja jugoslovan. igralcev in pevcev g. M. Marković in končno v imenu beograjskih tovarišev g. Bogič, Zagrebski glumci so na čast jubilarjev izročili 100.000 K kot temeljno glavnicu za zgradbo penzijskega doma glumcev. Operni orkester je sviral Biničkega skladbo »Iz moje domovine«. Kralj in kraljica sta predstavi ves čas prisostvovala ter sta povabila v dvorno ložo vse tri jubilarje in jim čestitala. Naslednjega večera je v gledališču predaval o jubilarjih g. Branislav Nušić ter podal obris zgodovine srbske dram. umetnosti. Nato se je igrala vnovič drama »Fromont et Rissler«, v kateri so imeli jubilarji glavne vloge. — Beograjska občina je poklonila jubilarjem 30.000 Din kot svoj dar.

13. zvezek Male Pesmarice je izšel. V njem je nastopila skoro že pozabljena lepa »Podoknica« Avgusta Lehana. Zbori in četverspevi je bodo gotovo veseli. Cena številke je 1 in pol Din. Dobiva se v Zvezni knjigarni, Marijin trg št. 8, Ljubljana.

Triumf češke filharmonije na Dunaju V veliki dvorani dunajskega Konzertvereina se je vršil dne 5. decembra koncert praškega slavnega orkestra »Česká filharmonie«. Izvajal se je Smetanov ciklus »Ma vlast«. Dirigent je bil V. Tich. Koncert je imel naravnost triumfalen uspeh.

Janačkova opera »Katja Kabanova«. Dne 20. novembra 1922 je uprizorilo praško Narodno divadlo prvič L. Janačkovo novo opero »Katja Kabanova«. V Brnu so to opero uprizorili prvič že lani v je-

seni. Libretto se po Ostrovskega ruski drami »Vihar«. Janaček je dramo črtal in ustvaril iz 5 dejanj tri ter osredotočil svojo opero na glavno osebo, Katjo, nesrečno ženo Kabanovo, ki ljubi trgovca Grigorijeviča. Nesrečnica se končno utopi v Volgi. Avtor »Jenufe« je dosegel zopet sijajen uspeh pri občinstvu. Kritika pa trdi, da je napisana glasba manjše s srečo, nego z intelektom ter da je proračunana preveč na zunanji efekt.

Arkadij Averčenko: »Igra s smrtjo«. V Pragi so na vinogradskem odru te dni imeli premiero ruske komedije, ki jo je napisal ruski znani humorist Averčenko. Komedija ima tri dejanja ter je baje zelo zabavna, efektivna, a tudi banalna. Rus je v Pragi pogorel, ker je Pražane bagatoliziral. Publikla pa je bila jako zadovoljna, ker se je dovolj nasmejala.

»Jugoslovenska Njiva«, časopis za umetnost, kulturo, narodno prosveto, politiko, socialno znanost in gospodarstvo. Izšla je 7. številka s sledečo vsebino: Sisić Ferdo, Učeli konferencije u Opatiji (Svršetak); Rikard Katalinić-Jeretov, Opatiji; Nikola Fink: K stogodišnjici rođenja Ivana Mendela; dr. P. Bulat: Jugoslovenstvo i civilizacija; Vladoje Duklat: Spomeni Vincentija Kalafatića. Umetnost: Zdenko Vernić, Hudožestveniki; Božo Lovrić, Pjesmi D. Angelićeviča; A. Sch., Izložbe slika; A. Bonifatić, Miloš Crnjanski, Dnevnik o Carnojeviču; Jelena Gukić, Samuel Taylor Coleridge, Nauka; dr. S. Bosanac, Daničevića slava u Akademiji; M. Rešetar, Unifikacija našega pravopisa; Arsen Wenzelides, K. P. Dominković, Pilić i kržine; Politika; J. D. Unutrašnja politika; Diplomatus; Pregled spoljne politike.

Iz življenja in sveta

Moderna Japonska

Japonska žena je torej še dandanes prava sužnja. Vzlic temu mora biti vedno dobre volje, vedno humorna in postrežljiva.

Japonci pa so jako nezvesti možje. Zahajajo v čajarne ali restavracije ter si naroče gešje, ki so muzikalne, pevke ah plesalke, ter večkrat mnogo izobraznejše in zabavnejše, kakor zakonske žene. Včasih povabi Japonec svoje prijatelje tudi na svoj dom, a z njimi tudi veselo gešje. Zakonska žena mora vse z največjo ljubeznivostjo in spoštovanjem prejemati ter jim postrežati. Diskretno stoji v ozadju, ter pazi le na to, da je postrežba dobra. Ako se mož upijani in si dovoli intimnost do plesalke, pevke ali glasbenice, se mora žena le smejati ter se zadovoljiti z zavestjo, da je ona vendarle gospodinja in mati otrok svojega moža.

Konkubinast ali celo mnogoženstvo je za Japonce tipično. Cesar Mutsuhito je imel pet priležnic; med njimi je imela ena dečka, ki je postal prestolonaslednik, ker cesarjeva prava žena ni imela otrok. Tretji priležnik je dala »Sinu solca« 20 »solncev«. Bogataši imajo do 40 priležnic. Nekateri vzdržujejo svojim metesam posebno stanovanje. Japonske novine »Yorozu Choho« so leta 1898. začele borbo proti tej nemoralnosti japonskih mož ter so imenoma navedle 493 znanih odličnikov, ki jih je rodila in tako vroče ljubila.

Zakonska žena mora vsako jutro vstati pred možem. Mož je vedno sam ter je posebna odlika za ženo, ako jo povabi, naj prisede. Kadar gre Japonka z možem na izprehod, se ga ne sme okleniti pod pazduho, niti ne sme stopati ob njegovi strani, nego mora iti za njim. Se dandanes bi v Tokiju smatrali ženo za predznico in nedostojnico, ako bi se vedla drugače. Ako mož ostane ponoči v mestu, žena ne sme ležati, predno se mož ne vrne; čakati ga mora, da ga pozdravi in mu postreže. Ljubosumnosti nikakor ne sme kazati, ker to bi bil znak slabe vzgoje in bi imel mož povod ločiti se. Tašča ima v hiši čisto največjo moč. Njo morata japonski sin in mož in žena — sinaha. Japonske matere obdržijo svoj vpliv nad sinom do smrti in večkrat se pripeti, da se mora sin ločiti od žene, ker je ne mara tašča.

Ascoli težko priobčil dispenco ter bil na Trstu po senjskem škofu posvečen za duhovnika. Hkratu je postal upravitelj malteške komende v Komendi in vikar, končno župnik.

Bil je čebelar, kmet in sadjar, zlasti pa oče vsem revežem in sirotam. Sezidal je šolo, nastavljal dobrega učitelja in zgradil v Tunjicah cerkev sv. An. Imovit je bil in si kupil lanjspreško graščino, kamor se je na stara leta preselil.

Romantično se je Glavar narodil, romantično se je prebrazil do svojega poklica in romantično je umrl. Njegov brat po doživljajih, kmeta Basaja sin Jernej je postal poveljujoči general v Karlovcu. Ta general Jernej Basaj je prišel nadomada posetit na lanjspreško graščino nekdanjega tovariša, župnika Glavarja. Veselo sta prijatelja kramljala o mladosti in življenju. A še isto noč je zadela dobeluha generala kap in 12 dni nato je umrl tudi Glavar. Vse svoje imetje pa je volil bolnikom, vdovam in sirotam.

Vsi zgodovinski viri pripovedujejo, da je bil P. P. Glavar (* 1721, † 1784.) izreden talent, mož silne energije, plemenitega srca in naprednega duha. Poslovenil je Ant. Janševo razpravo o čebelarstvu in bil rojenec Basajevih, prišel je na samostansko latinsko šolo v Ljubljani, nato v Gradcu, kjer je absolvirati teologijo, si kot nezakonec po razneženem postovanju v Seni na Malto in otok

Vzlic vsemu pa je Japonka vedno sladka, tiha, prijazna žena. Strašno, Evropejcam naravnost nerazumljivo suženstvo ženstva kaže najlepše uspehe. Japonka, ki ima neprestano resnično velike vzroke postati Ksantipa ali maščevalna lovača, ostaja angel in vzorno zvesta žena. Japonka ima naravnost ogromno otrok ter je prirastek prebivalstva menda med vsemi narodi največji.

Japonska dekleta so brez volje ter razpolagajo z njimi roditelji kakor z nemo stvarjo. Roditelji oddajajo sami svoje hčere v javne hiše. Očetje prodajajo ali oddajajo svoje hčerkice tem hišam na določeno dobo. Japonke so nad tem seveda nesrečne ter se vsak mesec usmrto 40 do 50 mladih deklet s samomorom, ker ne morejo vzdržati v peklu nemoralnosti. Japonci pa nimajo nobenega čuta za spolno moralnost.

Tako je poezija Japonske, ki jo poznajo Evropejci le po romanu in operah, v resnici za Japonke večna tragedija in sramota.

V domovini polarnega človeka

Znano je, da tudi ledene puščave skrajnega severa niso brez človeških prebivalcev. Prebivalstvo Grenlandije, ki je oporišče in izhodišče mnogih uspešnih polarnih ekskurzij zadnjih desetletij, je kolikortoliko že znano iz potopisov raznih raziskovalcev, zlasti pa iz spisov Knuda Rasmussena, drznega danskega raziskovalca, ki je sam rojen Grenlandec. Z ljubeznivim zanimanjem za svoje rojake je Rasmussen obdal življenjske razmere tamkajšnjega prebivalstva.

Prebivalstvo ogromnega, z večim ledom pokritega otoka, ki se razteza od 60. do preko 80. stopinje severne širine, pa ni enotnega plemena. Že kot deček je Rasmussen v svoji grenlandski domovini slišal pripovedovati o polarnih prebivalcih otoka, znanih pod imenom Eskimo, ki žive na skrajnem severu otoka, katerih pa južni Grenlandci nikdar niso videli. Ločeni so namreč od svojih južnih rojakov po neprestopnih, nad 1000 metrov visokih ledenih pregradah in je torej mogoče le po morju prodreti do njih.

Nedavno je Knud Rasmussen izdal krasno delo o svoji drugi ekspediciji (1916. do 1918.) pod naslovom »Iz domovine polarnega človeka«, iz katerega dobrodejno odseva njegova ljubezen do tega sicer maloštevilnega, a inteligentnega naroda. Poteklo je sto let, kar je kulturni svet prišel v dotiko s plemenom Eskimo. Prvo poročilo o njem pač poteka iz leta 1616, ko je Baffin odkril to polarno pokrajino, v dotiko s tem severnim plemenom pa je stopil šele James Ross leta 1816. O domovini polarnega človeka so se širile dotle v južni Grenlandiji bajne govorice: o ljudstvih in nevarnih lovcih, ki prebivajo visoko gori v domovju severnega orkana, kjer vlada večna noč in kjer nobeno poletje ne staja večnega ledu. Vereli so jim načrtom iz mladostnih let je Rasmussen ponovno obiskal polarnega človeka v njegovi domovini, je nekaj let živel skupno z njim, pohajal s polarnim možem na lov in bil kot prijatelj in lovski tovariš sprejet v plemensko zvezo, ki šteje le 250 glav. Poznal je vsakega otroka po imenu in do dobra spoznal tega človeka, ki se od mladih nog do groba bori s strahotami polarnega podnebja.

Polarni Eskimo nima stalnega bivališča: nomad je, ki sledi svojih lovski divjačin. Tako prične polarni Eskimo svoje življenje na potovanju in na potovanju ga tudi konča. Že kot novorojenec spremlja svojo mater v nahrbtniku. Nikdo se ne ozira na letni čas in že v zgodnji mladosti se polarni malčki utrdje v neusmiljenem mrazu. Pogosto morajo jokajoče malčke nositi preko divjih ledenikov, po temi in mrazu, in cilj težavnega potovanja je mrzla, ravno kar prirejena snežna koliba.

Primerne oblačilo je torej največjega pomena. Žena ima nalogo, da napravi in oskrbuje moža obleko, dočim mora mož

To romantično življenje je obdelal dr. Iv. Pregelj v lepi, vsesokro napeti romantični povesti. Toda omejil se je le do dobe, ko je Glavar dosegel svoj duhovniški cilj. Vse nadaljnje življenje tega dobrotnika in kulturnega reformatorja je žal odpravil na štirih straneh. Tako je opisal pač zelo obširno Glavarjevo otroško in mladostno dobo, a jedva skiciral njegovo delovanje in življenje v zreli starosti. Škoda.

Ze samo Dimitz podaja na str. 201. IV., dovolj snovi —: še trikratno potovanje na Rimu, potovanje po Italiji, bivanje v Rimu, avdiencia pri papežu, svetinje svetnikov v Katakombah, dalje upravljanje Komende in viteškega posestva, Glavarjeva humanitarnost, slovo od plemenitega komendatorja, karakterizacija Tomelja in končno Glavarjevo umno kmetovanje na graščini — torej še ogromno snovi! In dogodke po svetu, v državi ter v naši ožji domovini v dobi 1721. do 1784. je Pregelj sploh ignoriral. Tako je ostala Pregljeva povest torse z ogromno glavo, močnim trupom, brez rok in nog.

* V »Ljub. Zvonu« je leta 1885 profesor Ivan Verhovc temeljito in kritično popisal P. P. Glavarjevo življenje po Rechfeldovem živopisu. J. H. Štratičlovem rokopisu in po pisnih Testamentih iz posesti J. Lombergerja. Tam je gradiva še za novo povest.

kot lovec skrbeti za prehrano svoje rodbine. Vsa obleka severnega Eskima ob-
stoja, umevno, iz kožuvin. Na raz-
poloju jim je lovski plen z najgorke-
jšimi kožami. Na golem životu nosijo
srajce iz ptičjega perja, nad to gorko
srajco pa kožuvinno morskega psa,
pozimi pa kožuvinno iz kož modre li-
sice, ki daje najgorkejšo kožuvinno po-
larnemu človeku. Za hlače jim služijo
medvedje kože, za škornje pa čedne, od
mrza pobeljene kože morskega psa,
podložene z zajčjo dlako. Ženska obleka
se od moške le malo razlikuje. Le hlače
so za ženske prirejene iz lisicjih kož in
so krajše kakor pri moških; ženski škor-
nji pa so skoraj tako dolgi, kakor je
dolga noga.

Za zimsko bivališča jim služijo male
hišice s kuplasto streho, napravljeno iz
velikih kamnitih plošč, sestavljenih tako,
da plošče ne potrebujejo nobene opore.
Navadno biva vsaka rodbina zase. Vhod
v hišico je prav nizek in se prebivalci le
težko splazijo vanjo. Stene so obložene
s kožuvinno in je notranjost teh hišic
razmeroma udobna. Iz kamnitih plošč
pripravljeni ležišče zavzema velik del
sobe in je obloženo z debelo plastjo du-
hatega sena. Za odejo služijo medvedje
in losove kože; svetlobo in gorkobo pa
dajejo kamnite svetilke, v katerih gorijo
ribje olje. Te svetilke razvijajo tako ve-
liko gorkoto, da stanovanec navadno
zadostuje Adamov kostum. Slab zrak od-
haja skozi malo odprtino v strehi. Hi-
šice pa grade tudi iz sneženih plošč, ki
služijo tudi kot gorka, s kožuvinno oblo-
žena bivališča. Za dobo kratkega polet-
ja pa biva polarni človek v šotorih, na-
rejenih iz kož morskih psov.

Noben Eskimo ne biva dalj kakor leto
dni v istem kraju. Neko čudno hrepene-
nje za žene v nove kraje in v nova lo-
višča. Povsod se prilagodi ostrumu po-
dnebu in živi v nekakem komunističnem
razmerju s svojimi sosedi, s katerimi ži-
vi v prijateljskih razmerah. Tesa v oz-
objema posamezne rodbine in ljubeznjivo
občevanje v domačem krogu se tudi na
skrajnem severu ne pogreša.

Možje v otroški postelji

Da bi ženske rodile, njih možje pa le-
žali v otroški postelji, pri nas ni več v
navadi. Mogoče pa da je bilo poprej. Kaj-
ti še dandanašnji je na kmetih običaj, da
žene pijejo kurjo juho, njih možje pa se
goste z kuretinjo in z vsemi darovi, ki
jih prinašajo sorodniki in botri otročnici.
Potopisec Marko Polo pa je opazil na
južnem Kitajskem, da žena hitro po po-
rodno vstane iz postelje ter gre na do-
mače delo. Njen mož pa leže k dojenčku
ter leži celih 40 dni, oskrbuje otroka, a
žena dojenčka le doji. Enak običaj je pri
Dravidi v južni Indiji ter pri Ainih v
skrajni vzhodni Sibiriji. Batihlor piše o
njih: Kadar se rodi otrok, mora ostati
oče doma ter ne sme prvih 6 dni okusiti
nobene pojne pijače, se ne sme udele-
ževati nobene pojedine ter ne sme ho-
diti na lov. Aini so namreč mnenja, da
izhaja vse otroško duševno življenje od
očeta. Zato mora očetov duh prehajati v
prvih dneh na otroka in mora biti oče v
tej dobi pameten in trezen. Oče mora
biti 6 dni popolnoma miren, da ne dobi
otrok različnih bolezni. Ako se oče ne br-
držal teh naredb, bi spravi otroško živ-
ljenje v nevarnost, a morda tudi svoje.
Ta navada nikakor ni tako neumna, saj
ima dober namen in je tudi uspeh prije-
ten za ženo, ker jej mož pomaga v naj-
bolj kritičnem času.

Vest

Neki mož je v bazarju kupil oko slad-
korja. Ko ga je prinesel domov, je videl,
da je sladkor močno namešan s peskom.
Toda je tekel jezen v bazar in je kričal:
«Gorje sleparju! Jaz mu je zagodem; ako
mi ne pošlje takoj dve oki čistega slad-
korja v hišo, razkričim jutri na javnem
prostoru njegovo prokleto ime!»

Se tistega večera so mu poslali po dve
oki čistega sladkorja — vsi trgovci v
bazarju.

Roda Roda.

Kar pa je podal, je dobro. Značaji
župnika Roglja, kmata Jerasa in njego-
ve mete, komendatorja barona Testa-
ferrate, Manice, korektorja Matije Ko-
lovratarja, rektorja, učitelja Jeronima,
Ane Marije Zadonattijevo, padrona Glavi-
niča in škofa Benzonija so naslikani
mojstrski, brez izjeme vsi hkratu z
ljubeznivim humorjem, ki rad nekoliko,
a nikdar preveč ne pokarikira, tako da
stoji oseba le še plastičneje pred očmi.

V dobro pišem še posebej, da ima
Pregelj pogum, govoriti o ljubezni od-
krito, brez hinavščine, da imenuje de-
janja in osebe s pravim imenom ter da
je našel tako plemenite besede v obram-
bo ne le vseobče toli krivično zaničeva-
nim nezakoncem, nego celo izgubljenim
ženskam. Dr. Pregelj je mož srčnega
obzorja, ki ga tolikokrat pogrešamo celo
med najbolj gobezdaviimi «svobodno-
misleci» in najbolj «naprednimi» — da-
mammi... Lirske prizore slika brez sen-
timentalnosti. Tako krasne scenice, ka-
kor je n. pr. ona na str. 61. (od «Potem»
do «tiho»), nisem čital zlepa.

Pedagoška tendenca je Plebanusu
in Glavarju ista: Ciprijan in Peter ima-
ta vse pogoje za najboljšo vzgojo in
srečno življenje, a se zavrzeta in pro-
padeta; Juri Štampa in Glavar sta bila
bednika, a sta postala vrla moža.

Dr. Pregelj je na čast dobrega duhov-
ništva naslikal še Janeza Potrubejca.

Sportni vestnik

Nogometna tekma Praga-Dunaj

H koncu jenske, ali pravzaprav že v
začetku zimске sezone se je posrečilo
premagati ovire za obnovo stikov med
čehoslovskimi in avstrijskim nogome-
tom in v njej se je vršila v Pragi tek-
ma med reprezentancama obeh metro-
pol. Borba obeh državnih reprezentanc je
momentano še nemogoča, vendar pa mo-
remo mirno smatrati, da to mestno tek-
mo, v kateri so zmagali Pražani s 6 : 4
(3 : 1) za merjenje sportnih sil obeh drž-
av, saj sta tako Praga kakor Dunaj po-
stavila na boljše svoje najboljšie moči.

Zlasti dunajski kapetan je bil trdili, da
postavi proti Čehom elito avstrijskih no-
gometašev, v kolikor ga nista pri tem
ovirali prvenstveni tekmi Rapid : FAC in
Admira : Wacker, ki sta zadržali par
prvovrstnih igralcev. Zato je moral mo-
štvo, ki je v nedavni tekmi z madžarsko
reprezentanco tako častno zastopalo av-
strijske barve (2 : 1), deloma spremeniti.
Najtežje je bilo nadomestiti levega krilca
Geyerja, ki je v Budimpešti z Brandstet-
terjem v sredini in Kurzom na desni stra-
ni tvoril naravnost idealno krilsko vrsto.
V Pragi ga je nadomestil Hakoahneec Pol-
lack, ki je sicer tudi prvovrsten igralec,
ki pa z Geyerjem vendar ne more tekmo-
vati. Tudi napadalna vrsta se je mo-
rala na desni strani spremeniti. Mesto
Kowande je nastopil izborni Neufeld (Ha-
koah), mesto Wondracka pa Köck (Ama-
teure), ki tudi velja za enega najboljših
avstrijskih napadalcev.

Sestava dunajskega moštva je bila to-
rej prav dobra in zato ni čudno, da so
se poljali Dunajčanje v Prago polni vere
v zmago in so računali v najslabšem slu-
čaju z neodločnim rezultatom.

Seveda pa so postavili tudi Pražani
svoje najboljšie horce. V голу je nastopil
nenadkriljivi vratar Slavije, v obrambi pa
Hojer (Sparta) in Seifert (Slavija), ki
veljata danes za najboljša čehoslovška
branilca. Gleda krilcev se je pojavila tež-
koča, ker do zadnjega hipa ni bilo go-
tovo, ali bo mogel nastopiti slavni Kada
(Sparta). Ko pa je bila negotovost re-
šena v pozitivnem smislu, in je naposled
nastopil v napadalni vrsti tudi znani Ko-
želuh (DFC), je postala zmaga Pražanov
nedvomljiva. Uvideli so to tudi Dunajčani
in morda je ravno temu dejstvu pripiso-
vati, da so mogli Pražani že takoj v za-
četku dobiti očitno premoč.

Zanimanje za tekmo je bilo v Pragi iz-
redno veliko, občinstva nepričakovano
število — 11 tisoč. Tekmo je vodil ber-
linski sodnik Koppehel v splošno zado-
voljnost. Borba je bila sicer ostra in
temperamentna, a vendar vseskozi do-
stojna, tako da ni bilo čuti pritožb z no-
bene strani. Kakor že omenjeno, so pre-
šli Pražani takoj v pričetku igre v na-
pad in so vodili že s 3 : 0. Znak vzorne
discipliniranosti dunajskega moštva je,
da kljub temu in kljub neprestanim na-
valom Pražanov na dunajski gol v igri
niso popustili, ampak nadaljevali z ži-
lavim odporom. Tako so dosegli tik pred
polčasom prvi gol, prešli v začetku dru-
ge polovice celo v ofenzivo in že izrav-
nali s 4 : 4. Končnemu navalu Čehov pa
vendar niso bili kos in tekma je po pri-
znanju samih Dunajčanov končala z za-
služeno zmago 6 : 4 v polni harmoniji.

Ta rezultat je vnovič utrdil upravičeni
sloves Čehov kot najboljših nogometašev
kontinenta.

Ob letnem sklepu sportnih organizacij

V sportnem življenju že čutimo zimo.
Sezona letnih sportov (nogomet, kole-
sarstvo, lahka atletika, tenis, plavanje i.
t. d.) je končana in v ospredje stopajo
zimski sporti, na čelu jim drsanje in smu-
čanje. Le dobro organizirani klubi nade-
ljujejo tudi zimski trening letnih panog v
zaprtih prostorih, ki pa jih imamo pri
nas žal tako malo na razpolago.

Vrstiti so se začeli občni zbori. Nogo-
metni podsavez, Ilirija in Hermes imajo

tu pa Roglja in Glavarja; in na elavo
dobrega kmetijskega ljudstva je ustvaril
nekaj lepih značajev. Prav. Toda po-
leg te njegove upravičene ljubezni ne
sme imeti prostora krivična mržnja do
meščanov. Na dveh mestih v Glavarju
pa se je Preglja močno zapisalo. «Za-
kaj so mestni ljudje tako hudobni in
zasmehujejo kmetijske ljudi, ki jih re-
dijo? Presiti so in preveč spoštiti! Ne
vedo, kaj je hudo na svetu!» čitam na
str. 41. In takoj nato, na str. 46. «O, sa-
lamski mestjanski ljudje!... Po kme-
tu udari, pa če sune nazaj, pa koj kri-
knet je sunil!... Zato pa je... zdaj v
šolah sam gnol. Saj je! Pa ne kmetiki,
meščanski je, tisti v lepih capah!»

To je demagogija, ki se dobrika tep-
cem in pokvarjenecem. Take nazore goje
dandanes le še skrajni omejenici. Ne re-
čem, da so Pregljevi, a tiskani so deset-
kratno kvarni in krivični. Ne vem, mo-
rejo li naši profesorji priznavati, da so
«presiti», da jih redó kmetje in da so
njih otroci šolski «gnoj». . . . Priznaj-
mo rajši, da sta luč in senca čisto
razdaljena na vse stanove!

Opozoriti sem hotel naše učitelje na
pisatelja, ki zasluži pozornost vsega na-
roda. «Družba sv. Mohorja» je storila
lepo delo, da je izdala povest na čast
pozabljenemu slovenskemu talentu.

Fr. G.—r.

naznanjene, atletski savez ga je že imel,
drugi sledijo brezdvomno v kratkem ča-
su. Občni zbori pregledujejo bilance svo-
jega dela in tudi bilance svojega premo-
ženja. Prve so, vsaj pri agilnejših klubih,
kolikor toliko aktivne, druge morda prav
pri vseh daleč pasivne. Ta pojav je za-
lost, a je umljiva posledica dejstva, da
se rekrutirajo naši aktivni sportniki po
ogromni večini iz nepremožnih srednjih
in delavskih slojev, v premožnih krogih
pa še vedno ni pravega umevanja za
podporo sporta.

Slabo materijelno stanje upliva seveda
zelo kvarno tudi na sportno delovanje
klubov. Pri presoji doseženih sportnih
uspehov moramo na to misliti, da ne so-
dimo krivično. Upoštevati moramo, da je
izredne važnosti že dejstvo samo, da se
sportna ideja vzdržuje kljub obupnim
ekzistenčnim pogojem in da pripravljajo
organizacije teren za bodočo dobo.

Pri tem pa vendar ne smemo prezreti,
da so ovirali sportni razvoj tudi drugi
nedostatki. Zlasti v pretekli sezoni bi se
bil lahko predstavil slovenski sport na
večji višini, ako ga ne bi toliko oviral za-
lost, kakor je bil toliko oviral žalosten
povojni nediscipliniranost. Malo je
sportnih panog in malo sportnih organi-
zacij, ki bi si v tem pogledu ne imele
ničesar očitati. Dobro bi bilo, da si orga-
nizacije na svojih občnih zborih izprašajo
vest in preštudirajo, kako bodo to napa-
ko odpravile. Saj gotovo ni resnega
sportnika, ki bi se ne zavedal življenske
važnosti prave, prostovoljne sportne di-
scipline za razvoj organizacije in sporta
samega.

Drugi notranji nedostatek, na katerem
bolehamo mnogi naši klubi, leži v preve-
liki razdrobljenosti članov. Vsi klubi imajo
poleg aktivnih sportnikov tudi takozva-
ne podporne člane, ki podpirajo ali vsaj
naj bi podpirali klube z rednimi meseč-
nimi prispevki. Ni treba še le dokazovati,
kako velike važnosti za organizacijo bi
bilo, ako se ji posreči tudi te podporne
člane bolj zainteresirati za sportno živ-
ljenje kluba. Občni zbori naj bi zato raz-
mišljali o tem vprašanju in skušali najti
pota, kako bi lahko udeležili edino pra-
vilno načelo, da naj se vsak član kluba
na ta ali oni način tudi sportno udele-
stuje, seveda v panogi, ki mu pač naj-
bolj prija.

In naposled — last, not least — še
besedo o vodstvu organizacije. Vsak klub
se mora zavedati, da bodo njegovi uspehi
takšni, kakršno bo vodstvo, ki si ga bo
izbral. Pri volitvah morajo imeti člani
pred očmi, da mesta funkcionarjev niso
častna mesta, ampak v prvi vrsti mesta
dela. Zato treba izbirati res zanesljive in
vnete delavce, obenem pa osebe, ki uži-
vajo v organizaciji vsestransko zaupanje.
Posebno velja to za centralne organizaci-
cije, katerih uspeh je od vodstva še mno-
go bolj odvisen, kakor je to pri klubih.
Osrédnja organizacija v katerikoli sport-
ni panogi ne pomeni nič, ako vodstvo ni
na svojem mestu. Pri tem pa ne trpi sa-
mo ona sama, ampak tudi vsi v njej
včlanjeni klubi, oziroma klubske sekcije.
Odločbe predstojateljev občnih zborov
zato odločilnega vpliva za vso bodočo
sportno sezono.

Upamo in želimo, da nam prinesejo
obračun občnih zborov o sportnem delu
v naših organizacijah jamstva za čim
najboljši napredek našega mladega spor-
ta.

00.

DFC. : Viktorija Žižkov. Našo ne-
deljsko vest o tej tekmi moramo v toli-
ko popraviti, da je Deutscher Fussball
Club premagal Viktorijo s 7 : 3. Z ozi-
rom na dobro formo, v kateri se nahaja
DFC, pri katerem igra sedaj tudi znani
internacionalce Koželuh — dosedaj je
bil pri TFC. (Toplice) — je zmaga DFC,
bila bolj verjetna. Toda naše telefonsko
poročilo nam je dvakrat javilo isti re-
zultat. Napaka se je vsekakor dogodila
pri transmisiji. Viktorija je bila le v prvi
polovici enakovredne nasprotnik DFC., ki
je v drugi polovici popolnoma prevzel
vodstvo igre.

Mednarodni smučarski kongres v
ČSR. Začetkom meseca februarja 1923
se vrši v Pragi mednarodni smučarski
kongres in velike smučarske tekme na
planinah «Krkonoše». Zborovanje kon-
gresa pada na dan 5. in 6. februarja in od
7. do 18. februarja se vršijo skupni izleti
in tekme na planinah na Češkem in Slo-
vaškem. Na zaključku kongresa dne 18.
februarja priredi pristojno poveljstvo ve-
liko vojaško tekmo na Šumavi. Blizje in-
formacije daje «Svaz lyžaru ČSR» v
Pragi.

Cehl v Barceloni. Te dni je igralo
kombinirano moštvo čehoslov. klubov
Cechie Karlin-Union Žižkov proti barce-
lonskemu klubu Espanol. Španci so vodili
že v prvi polovici s 3 : 0. V drugi polo-
vici se je Čehom posrečilo izenačiti in je
tekma ostala neodločena s 3 : 3.

Brošuri «Nogomet» in «Nogometna
pravila» se dobata med uradnimi urami v
lokalu Sportne zveze, Narodni dom, po
ceni 12.50 Din oz. 25 Din. Na razpolago
je le omejeno število. Obe knjižici pripo-
roča Jugoslov. nogom. savez. V brošuri
«Nogomet» se podrobno razpravlja o te-
oriji, tehniki in taktiki nogometa; potre-
ba je vsakemu igralcu in klubu, osobito
ako ne razpolaga s trenerjem. Druga
knjižica vsebuje različna pravila in pra-
vilnike Jugoslov. nogom. saveza, njego-
vih podsavezov in Zbora nogom. sodni-
kov ter igralna pravila; neobhodno po-
trebna je upravam in funkcionarjem vseh
klubov.

Gospodarska vprašanja

Nekaj besedi k namera- vani preureditvi carinskih pristojbin

V kratkem se imajo preurediti pristoj-
bine, da se s tem zaščiti domača produ-
kcija pred tujo konkurenco. Zadeva je iz-
redne važnosti za gospodarske, pa nič
manj tudi za konzumentske kroge. Go-
tovo je namreč, da bo povišanje carin-
skih pristojbin za uvoz inozemskega bla-
ga dvignilo domačo produkcijo, še bolj
gotovo pa je, da bodo zaradi izpada ino-
zemske konkurence cene blagu rasle, kar
bo zadelo najprej trgovca in s posredo-
vanjem njega — še težje konzumenta.

Industrijski krogi so in bodo brez dva-
ma zastavili ves svoj vpliv, da dosežejo
zase kar največ ugodnosti, to je na eni
strani prepoved uvoza za izdelke, kate-
rih proizvajamo zadostno množino doma,
ali vsaj povišanje uvozne carine, posebo-
v primerih, ko domača produkcija kri-
je le del konzuma — na drugi strani zo-
pet carinske pogodnosti za uvoz v in-
dustrijske namene potrebnih sirovin in
obratovnih sredstev. Seveda bodo pri tem
kolidirali dostikrat celo interesi in-
dustrijev samih med seboj, ker porab-
lja marsikateri raje kvalitativno boljše
in morda tudi cenejšo inozemsko sirovi-
no ali fabrikat, četudi se more dobiti do-
tične vrste blaga na domačem trgu.

Naš gospodarski položaj, tendenca za
emancipacijo domačega konzuma od tuje
produkcije, stremenje po izravnanju tr-
govinske bilance in zboljšanju ali vsaj
ustaljanju naše valute naravnost vele-
vajo uvedbo izdatne zaščitne carine, po-
višanje mnogih carinskih uvoznih pa tu-
di izvoznih pristojbin. Mnoge dosedanje
postavke so se izkazale prenizke. Tuja
produkcija odnosno konkurenca še vedno
s uspehom izpodriva domače blago,
ker je že stara in uvedena. Kupujočega
trgovca vleče sloves trdke, pa tudi kon-
zervativnost pri izbiri trga. Vrhutega
proizvajalec inozemske tvornice z nižjimi
produkcijskimi stroški, dočim se mora
naša še mlada in šibka industrija boriti
s težavami v pogledu investicijskih stro-
škov, plačevati mora primeroma drago
svoje delavce, ki pa, še neizučeni in ne-
izurjeni, dosežejo komaj tri četrtine de-
lavne kapacitete inozemskega že izve-
banega delavca. Vrhutega mora še mno-
go sirovine uvažati za drag denar, do-
čim jih ima tuja industrija doma. Kjer
pa se domače cene in kvaliteta morejo
z uspehom kosati z inozemskimi, tam
uničujoče pritise dumping. Čehoslova-
ška industrija železa n. pr. stavi eksport-
ne cene v Jugoslavijo skoro 5 odst. niž-
je od cen na svojem domačem trgu. Ka-
kih metod se poslužuje avstrijska kon-
kurenca, kaže sledeči primer: Dunajski
fabrikant je uvozil k nam blago, kate-
rega izdeluje zadostno množino konku-
renčne kvalitete domačih izdelcev. Da
izpodrine domačina, je Dunajčan nast-
vil nižjo ceno v svojo izgubo, za izkup-
ljene dinarje nabavil živila in jih izvo-
zil, s tem pa kompenziral prvotno izgu-
bo in odnesel še lep dobiček. Domačemu
producentu, ki plačuje lepe davke in nu-
di številnemu delavstvu ter njega rodbi-
nam kruh, je naredil s tem občutno ško-
do. Poleg tega pa je brez plačila v zdra-
vi valuti izvozil precejšnjo množino ži-
vil, katerih še za dobro valuto nimamo
dovolj na prodaj.

Prospevanje domače industrije množi
zaslužek delavnih slojev in onemogoča
novim tisočim rodbin boljše ekzistenco,
državi odpira nove vire dohodkov, do-
mačemu konzumu pa omogoča, da se kri-
je doma z večjo in raznovrstnejšo mo-
žnino izdelkov, ki bi jih bilo sicer treba
za drag denar uvažati. Česa bi si bilo
pri dosedanjih pasivni trgovinski bilanci,
slabi kupni moči našega denarja in po-
manjkanju deviz bolj želeli kot zmanj-
šanje dolga, ki ga moramo delati v ino-
zemstvu za uvoženo blago. Temu more
odpomoči le okrepitev in intenzivnejše
delovanje lastne industrije. Cemu izva-
žati sirovine, da jih predela in pri tem
dobro zasluži tujec, ki nam jih nato kot
gotove izdelke zopet prodaja za drago
valuto. Naj dela in zasluži raje domač
delavec in industrijec, da bomo mogli
kupovati blago doma namesto v tujini
za devize, katere si moramo prislužiti
z izvozom živil, kojih potem sami stra-
damo?

Da more naša industrija uspevati in se
razvijati, ji je izdatna carinska zaščita
najsib tudi z žrtvami, neobhodno po-
trebna.

Prepoved uvoza ahko pogrešanih luk-
suznih predmetov ter izdelkov, katere
proizvaja domača industrija v zadostni
množini in v kolikor toliko zadovoljivi
kvaliteti, kakor tudi zaščitna carina na
uvoz onih predmetov, s katerimi lastna
produkcija ne krije zadostno domač kon-
zum, pa se mora uvesti v mejah resnič-
ne potrebe in ne brez vsakega ozira na
trgovca in konzumenta. Na noben način
ne smejo segati zaščitni ukrepi tako da-
leč, da bi ustvarjali nekak monopol pro-
ducenta, kateremu bi bila izročena trgo-
vec in konzument na milost in nemilost.

Po preobratu se je naša industrija v
splošnem zelo razmahnila in okrepila.
Obrati, ki so pred vojno le životarili, se
razširjajo, ustanavljajo se nove tovarne,
krog raznih vrst izdelkov se vedno večja
in kapaciteta produkcije naglo rase. Raz-
veselj je pogled na razvoj naše lesne,
usnjarske, papirne, kovinske in kemič-
ne industrije. Pridružuje se jim še cela
vrsta panog, ki so povedini šele v prvih
početkih razvoja. Če bi bili obrati v ve-
likih rokah pod vodstvom tehnično in

komercialno izvežbanih ljudi, bi bilo go-
tovo utemeljeno upanje, da se nam ne
bo treba bati časov, kakor jih je preživ-
ljalo gospodarstvo Nemčije v letih po
nemško-francoski vojni, ko je sledil krat-
ki dobi ustanavljanja številnih podjetij
njih polom. Zdrava, solidna podjetja,
katera ustvarja potreba in jih vodijo
spretni in veščake roke, imajo lepo bo-
dočnost zagotovljeno. Ona so v velike
zasebno in narodno-gospodarske korist.
Taka, pa tudi le taka so vredna zaščite
Pogrešeno in skrajno škodljivo pa bi bi-
lo, ako bi se ščitila industrija, koje cilj
ne bi segal preko stremljenja, za vsake
ceno le «zaraditi», brez ozira na dolžno-
sti, katere ima in čuti pošten in soliden
industrijec do splošnosti. Napačno bi bi-
lo, nuditi pomoč industriji, ki bi bazira-
la svoje delo le na golo špekulacijo, ki
bi hotela zaslužiti s tem, da delavca iz-
žme, konzumenta pa odore. Vsekakor se
mora računati tudi s takimi elementi.
Komerično in tehnično neizobražen se
gre industrija; kvišku ga je spravila
med-ali povojna konjunktura, ko se ni
povpraševalo po kakovosti blaga. Seve-
da danes, ko konzument ni več zadovo-
ljen z vsakim nadomestkom in v vsako
komisno fazono, ko si mora pridobiti pro-
ducent-odnosno trgovec odjemalca le s
solidno in vsaj deloma zadovoljujočo
kvaliteto, če že ne z vabilno ceno, pa
takim elementom prede. Ti bodo kričali
po zaščitni carini, da bi vsaj na ta na-
čin prisilili odjemalca, da kupuje od njih.
Na to, da bi si pomagali s tehnično iz-
popolnitvijo obrata, pa ne mislijo. Če
propade taka ničvredna industrija, ne bo
škoda.

Tudi se ne sme brez pridrika verjeti
trditvam nekaterih producentov, da v
pogledu množine blaga morejo kriti po-
trebo domačega konzuma. Teoretično bi
to morda bilo mogoče, a v praksi se po-
kaže rado nasprotno.

Potrebno je torej, da se temeljito pr-
vdari, kdo in v kakšni meri se naj ščiti
Za odločitev morajo biti merodajni na-
rodno-gospodarski in ne zasebni interesi.
Težka bremena, ki bodo padla z uvedbo
intenzivnejše zaščitne carine na trgovca
in še več na konzumenta, bosta ta dva
le tedaj lažje prenesla, če bosta uvidela,
da so bili zadevni ukrepi dobro premiš-
ljeni, če bosta dobila vero, da bo dose-
žen smoter, to je povzdign domače pro-
dukcije in s tem izboljšanje našega go-
spodarstva. Nepregledne škodljive posledice
pa bi nastopile, če bi pomagale za-
ščitne odredbe na noge le življenja ne-
spособni industriji, katero bi zrušila pr-
va občutnejša gospodarska kriza. Ukre-
pa naj se zato definitivno šele potem
ko se je slišal glas obeh platí, ko so se
uvaževale težnje in razlogi producenta,
trgovca in konzumenta ter pretehtala
škoda in korist, ki naj jo prinesejo na-
meravane izpremembe.

TRŽNA POROČILA

Zagrebski žitni trg. Zagreb, 12. de-
cembra. Postavno baška, odnosno vojvo-
dinska postaja notirajo (v kronah): pše-
nica 1600 — 1640, kuruza žolta stara
1300 — 1400, kuruza nova v zrnju 800 —
850, nova umetno posušena 1100 — 1120,
rž 1400 — 1450, ječmen za pivovarje
1400 — 1500, za krmo 1200 — 1350, oves
1080 — 1120, fižol pisani 1450 — 1500,
beli 1400 — 1500, moka «0» 2375 — 2450,
«2» 2275 — 2350, «4» 2175 — 2250, za
krmo 950 — 1000, otrobi drobni 750 —
800, debeži 900 — 1000. Tendence nespre-
menjena.

Novosadska produktna borza (12.
t. m.) Pšenica baška 400, banatska 396,
ječmen baški 285, oves baški 277.50, ko-
ruza baška stara 320, nova 190 — 212.50,
fižol 352.50, moka «00» 578.75, «0» 575
«2» 550 — 553.75, «6» 465.

DROBNE VESTI.

— Pravica Narodne banke na tretjino
deviz. Kakor poročajo, se Narodna ban-
ka zopet poslužuje pravice na tretjino
vseh od bank nakupljenih deviz. V zmi-
slu obstoječih predpisov o devizni in va-
lutni trgovini ima namreč Narodna ban-
ka, kakor je znano, pravico od vseh de-
viz, ki jih dobijo banke, zahtevati tret-
jino po povprečnem dnevnem kurzu.
Banke so dolžne, Narodni banki vedno
ponuditi tretjino nakupljenih deviz. Do-
slej se je Narodna banka prav malo po-
služevala te pravice, a sedaj, kakor je
poda, potrebuje banka devize za kri-
je državnih dolgov v inozemstvu.

— Obtok bankovcev v Švici se je po
izkazu 7. decembra zmanjšal za vsote
32.906.800 na 955.078.670 frankov.

— Letošnji svetovni pridelek pšenice
brez Rusije znaša po neki angleški stati-
stiki 403.864.000 quarterjev (a 217.7 kg)
proti 381.049.000 quarterjem v letu 1921.
V kilogramih bi znašal letni letošnji svo-
tovni pridelek pšenice okoli 878 milijonov
metrskih stotov. Razni deli sveta
so po tej centivi pridelali pšenice (v
quarterjih; v oklepajih pridelek v letu
1921):

	1922	1921
Evropa	126.504.000	152.015.000
Azija	50.606.000	35.846.000
Afrika	9.501.000	14.505.000
Amerika	199.900.000	161.893.000
Avstralija	16.8.3.000	17.890.000

Amerika izvažeta letos zelo mnogo pšeni-
ce. Kakor je sklepiti iz stanja na sve-
tovnih tržiščih, bodo morale cene pšeni-
ce kmalu pasti, ker je na glavnih tržiščih
ponudba mnogo večja nego povpraševanje.

Jugoslovanski sokolski koledar za leto 1923.

IV. letnik. Uredil Miroslav Ambrožič.
Izdal Jugoslovanski Sokolski Savez v Ljubljani. Cena 7 dinarjev.

Sokolski koledar postaja od leta do leta bolj in bolj lepši po vsebini in obliki. Od prvega letnika, ki ga je uredil dr. Bučar v Zagrebu, pa do sodanega četrtega je znaten napredek. Tudi glede praktične uporabe zasluži koledar vso pohvalo. Poleg običajne koledarske vsebine ima tudi razpredelnico o poštinih pristojbinah in o kolikovitih. Drugi del prinaša temeljite sokolske članke od priznanih sokolskih delavcev. Na uvodnem mestu je kraljev manifest z dne 15. avgusta 1922. na jugoslovansko Sokolstvo. Nato sledijo članki: dr. M. Tyrš: Naša zadača, smjer i cilj (v cirilici), dr. V. Ravnihar: Naša zmaga, E. Gangl: Hočem!, St. Zakula: Sokolskoj vojski (v cirilici), Miroslav Ambrožič: Posle prvog jugoslovanskog svesokolskog sleta, Miroslav Ambrožič: VII. mednarodna utakmica (v cirilici), I. B.: Mišl o razmerju med Sokolstvom in šolo, dr. Lj. Kušcer: Malim društvom in odsekom, Miroslav Ambrožič: Leto 1922.

Večina člankov se ozira, kar je naravno — na letošnji svesokolski zlet in na mednarodno tekmo, v tekstu je tudi 8 slik o zletu. Članki nam nudijo poročila o uspehih in o poteku zleta ter pregled o vsem delu in napredku Sokolstva. Vsi članki so toli aktualni, da bi jih moral poznati vsak član sokolskih društev. Ker so pisani deloma slovensko, deloma srbohrvaško in tudi v cirilici je zadoščeno vsem trem našim plemenom.

Jako poučna je statistika, ki jo je sestavil naš strokovnjak Savezni statističar br. V. Švajgar. Žal, da niso vsa sokolska društva smatrala poziva za vpošiljanje statistike resnim, zato je pregled deloma pomanjkljiv, prav pa je, da je v koledarju razvidno, katera so ona društva, ki ne poimenuje prave točnosti in ne izpolnjuje svojih dolžnosti. Koledarju je pridejan prazen papir za beleške in nekaj strani inseratov.

Koledar prav topla priporočamo vsem članom in članicam v nabavo, zlasti ker je cena jako nizka. Ljubljanski člani si ga lahko nabavijo v knjigarnah, vnanja društva pa naj ga naroče v Savezni pisarni in ga dobijo po 6 dinarjev za izvod. Zaloge koledarja je še velika, zato, bratje in sestre, sejajte prido po njem. Naš uspeh bo ugoden in razveseljiv le tedaj, ako bo naše članstvo v zadostni meri čitalo sokolsko literaturo in jo z nakupovanjem podpiralo.

Končno omenjamo, da je priložil češki «Sokol» jako laskavo oceno o našem koledarju, kar priča, da je res dober.

«Zbor». Mariborska sokolska župa je izdala pravkar majhen koledarček za sokolski naraščaj pod imenom «Zbor».

To je že drugi letnik naraščajskega koledarja, ki ga izdaja imenovana župa. Koledarček ima kratek pregled o vsesokolskem zletu, dalje pesmico «Za sokolskim praporom» ter odstavke o Führerjevi stoletnici, «Naša dolžnost do neosvojenih bratov», o slovenskem Sokolstvu in životopisu Frana Podobnika, ki je že 54 let član sokolskih društev. — Prav zanimiva vsebina za sokolski naraščaj, ki naj že v zgodnji mladosti čita sokolsko čtivo, da se seznani z idejo Sokolstva. Starišem priporočamo, da nabavijo po decil ta koledarček. Primerno božično darilce je za sokolsko mladino. Cena 2 Din. Dobiva se v pisarni Jug. Sokolskega Saveza v Ljubljani, Narodni dom.

Agilno delovanje češkoslovaškega Sokolstva. Tekom meseca novembra in začetkom meseca decembra je imel tehnični odbor COS tako moški, kakor tudi ženski odsek, svoje redne letne razprave. Tudi prosvetni odsek in naraščajski odsek COS sta bila pridno na delu. Razen tega se je vršila tudi velika konferenca urednikov vseh sokolskih listov in revij. Na tej konferenci so bili prisotni redakterji 50 sokolskih listov, ki se razpečajo v 400.000 izvodih med Sokolstvo. Na sejah so se obravnavala vsa vprašanja tičjoča se Sokolstva in določila so se smernice za bodoče delo.

Tyršev dom v Pragi. Gradbeni načrt za Tyršev dom v Pragi je sedaj dovršen in definitivno sprejet. Načrt je izdelal inženir br. Krasny iz Prage.

Svetovni interes za ideje Sokolstva. Sokolski vestnik COS prinaša pismo francoskih gimnazistov, v katerem izražajo gimnazisti željo, da naj se napiše posebna brošura o ideji Sokolstva v vseh evropskih jezikih, kajti združene gimnazistov dobiva dan na dan obširne dopise iz Italije, Brazilije, Alžira, Rusije, Japonske in iz ostalih držav, v katerih te prosijo, da se jim pošlje v domačem jeziku obširno poročilo o ideji Sokolstva.

Sokolska šola v Karlovcu. Dne 10. t. m. je bila otvorjena v Karlovcu prosvetna šola tamošnjega sokolskega društva. V šoli se prirejajo predavanja o Sokolstvu, predavanja o higijeni, zgodovini in geografiji in drugih predmetih. Kot predavatelji nastopajo člani Sokolstva ter profesorji tamošnjih srednjih šol.

Sokolsko društvo Ljubljana II vabi vse svoje člane, članice in po njih vpeljane goste na družabni večer, ki ga priredi dne 16. t. m. ob pol 8. uri zvečer v gostilni pri Kavčiču na Privozu.

Spominski spis o I. jugoslovanskem svesokolskem zletu začne izhajati v mesečnih zvezkih januarja 1923. Zvezkov bo 10, vsak v obsegu dveh pol (četverke). Spis bo bogato ilustriran in natisnjen na papirju za umetniški tisk. Pozivljamo brate in sestre, da si naroče ta spis, ki bo trajne vrednosti. Prijave sprejema Savezna pisarna v Narodnem domu med uradnimi urami. Plačilni pogoji se zvedo tam. Vsako bratsko društvo je dobilo posebno nabiralno polo.

konjica je v nekaj trenutkih besnega divjanja storila konec moji četi — le malo kdo, se je mogel rešiti. Pobiti in razpršeni, obkoljeni in odsekani od tovarišev, ki so se morali jadrno umikati...

Ko sem se po preteku nekoliko dni rešil iz turškega ozemlja, kjer sem blodil po šumih, poljih in močvirjih in sem se sestal zopet z Merlakom, je bila prva njegova beseda: «Karabinko — kje jo imaš?» Povedal sem mu, kaj sem z njo storil in pomirjen je bil. Žalibog pa nisem imel nikdar prilike, da rešim karabinko iz njegove ujetništva v Jami. Najbrž še zdaj rjavi in trini tam, kamor sem jo položil pred 45 leti...

Stari Petrov borec Viktor Merlak, čez 70 let mu je, hodi danes križev pot iz hiralnice v bolnico in obratno. Odi se mu slabo — niti potrebne obleke nima, da obvaruje svoje ude pred mrazom.

Noben človek, tudi največji, se ne more razviti in povzdigniti brez pomoči drugih. Napoleon bi nikdar ne postal to, kar nam ga zgodovina kaže, če bi ne imel poleg sebe izvrstnih vojskovodij, svetov-

valcev in državnikov. Tudi princ Petar Karagjorgjevič najbrž nikoli ne bi postal Veliki kralj in Osvoboditelj našega naroda, če bi mu na poti k tej višini drugi ne pomagali. Njegova zasluga je bila, da si je znal v pravih časih, prave ljudi za prava mesta izbrati. In med temi je bil tudi naš rojak Merlak. Ali smemo mi, ali sme domovina to prezreti?

Merlak je stokrat zaslužil, da mu domovina izkaže trohico hvaležnosti. Mi starci, ki smo nekdanj kot ustaši v bosanskih gozdovih bili tovariši poznejšega kralja Osvoboditelja, bomo kmalu sledili svojememu Vojvodi. Mladostne sanje so se izpolnile in ponosno se štejemo med tiste, ki so pomagali pripravljati osvobodjenje in ujedinjenje. Pomozite Merlaku, da mu na zatonu življenja zaigra še enkrat blažen nasmeh okrog ust — blažen nasmeh tistega, ki vidi, da domovina nanj ni pozabila...

Aleksander Toman,

bivši ustaški kapetan Vojvode Pera Mrkonjiča — princa Petra Karagjorgjeviča.

Kraljica Marija v Sarajevu

Minuli teden je bila naša kraljica prvič v Bosni. Pripeljala se je z materjo, kraljico rumunsko, in s princem Pavlom ter z majhnim spremstvom. Njen obisk ni bil napovedan. Vendar je ljudstvo zanj zvedelo in jo pozdravljalo povsod z navdušenjem. Že v Bos. Brodu je več tisoč ljudi čakalo in pozdravljalo obe kraljici. V Derventi je bil pozdrav velikanski. Dne 8. t. m. ob polšestih zjutraj je dospel vlak do ilidžanskega kolodvora. A potniki so vsi še spali. Iz vse okolice ilidža se je zbralo ogromno naroda na postaji. Mirno je čakalo ljudstvo, da se iz vlaka pojavi kdo. Dospeli so iz Sarajeva tudi avtomobili. A bili so zaprti. Ker pa je kraljica zahtevala odprt avto, so poslali ponj. Ob ¾ 10. je prvi stopil iz dvornega vlaka princ Pavle. V sportni obleki. Veselo je pozdravil generala Hadžića in druge uradne osebe. Kmalu nato je izstopila rumunska in za njo naša kraljica, obe v sivih plaščih s kožuhovino. Princ Pavle in suita sta pozdravljala kraljici, ki sta veselo odzdravljali. Ilidžanska dekleta so se poklonila kraljicama in jima izročila šopka z rumunskim in jugoslovanskim trobojnim trakom.

Medtem je bilo Sarajevo že v zastavah. Ulice so bile polne naroda. Gostje so se odpeljali najprej v muzej, kjer so si ogledali predzgodovinski oddelek; kraljici sta se zelo zanimali za orožje, v etnografskem oddelku pa za veliko zbirko krasnih noš in pohištva. Nato so si ogledali zoološke, botanične in geološke zbirke, za katere je princ Pavle kazal posebno temeljito zanimanje. Nad eno uro je trajal poset v muzeju. Nato so se gostje odpeljali v konak, kjer jih je pozdravil general Smiljanić v imenu vojske, načelnik dr. Simić v imenu pokraj. uprave i. dr. Nato so si gostje ogledali ves konak. V poslopiju, v katerem sta umrla nadvojvoda prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova žena Zofija, zadeta po Principu, je bila jugoslovanska kraljica s princem Pavlom Karagjorgjevičem gosti!

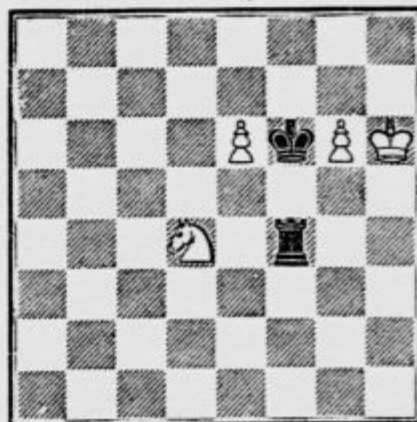
Nato so se gostje vrnili v Ilidžo, kjer je bil v dvornem vlaku obed. Povabljeni so bili na obed tudi župan Nikolić i. dr. Po obedu so si gostje ogledali v Sarajevu državno konjarno ter sta se kraljici zanimali živo za lepe živali. Posetili sta tudi ženo upravitelja konjarne, Omerovičev, ki je goste po narodni šegi pogostila. Nato so se odpeljali avtomobili na Vrelo Bosne, kjer so si visoki gostje ogledali vzorno ribarstvo. Kraljica Marija je bila židane volje ter je metala ribam hrane. Prednočili so v vlaku.

Dne 9. t. m. ob 10. dopoldne so prišli dvorski avtomobili pred tvornico čilimov (preprog). Gostje so si ogledali tkalnico beza in umetnega veziva, ki jo je razkazovala ravateljica gđ. Priča. V prodajalni so bili razstavljeni najlepši komadi preprog, beza i. dr. Preproge so prekrasne in svetovno slavne. Bosanska soba na dvoru v Beogradu je okrašena le z izdelki te tvornice. Kraljica Marija je kupila čilim iz angorske volne. Kraljici, princ in vsa suita so nato odšli peš preko Konak-ulice čez most v čaršijo, kjer so trgovine in bazarji z orijentalno in bosansko narodno robo. Vsa čaršija je bila pokonci. Kraljici in princ pa so hodili med trgovinami ter nakupovali mnoge stvari, svilene robe, vezove, filigranske izdelke i. dr. Nato so gostje odšli v mohamedansko džamijo, kjer so jih pozdravili ravatelj vakufa in muftije. Krasto svetišče in bogato skladišče čilimov in umetnih del sta kraljici in princ zelo zanimali. Kraljici sta kupili dva čilima. Potem so gostje odšli peš v srbsko pravoslavno cerkev ter v katoliško katedralo.

Ob 1. popoldne se je vlak odpeljal proti Brodu. Povsod je bilo pozdravljanje viharno in prirečno. Pripetil se ni noben incident ter se je ves poset izvršil v vzornem redu. Sarajevske novine poročajo, da je ženstvo zlasti navdušeno pozdravljalo princa Pavla.

Šah Studija

A. Seleznev.

Beli: Kh6, Sd4; kmeti e6, g6 (4).

Črni: Kf6, Tf4 (2).

Beli je na potezi in izsilil remis.

Spanska igra

(Igrana v VI. kolu dunajskega turnirja dne 19. novembra 1922.)

Beli: Bogoljubov. — Črni: Aljechin.

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Sg1 — f3	Sb8 — c6
3. Lf1 — b5	a7 — a6
4. Lb5 — a4	Sg8 — f6
5. Sb1 — c3	Lf8 — c5
6. d2 — d3	b7 — b5
7. La4 — b3	d7 — d6
8. Le1 — e3	Le8 — e6
9. Sc3 — e2	Sf6 — g4
10. Le3 — c5	d6 — c5
11. Se2 — g3	0 — 0
12. 0 — 0	Ta8 — b8
13. Dd1 — e2	a6 — a5
14. c2 — c3	Sg4 — h6
15. Lb3 — e6	f7 — e6
16. a2 — a4	b5 — b4
17. Sf3 — d2	Dd8 — h4
18. f2 — f3	b4 — c3

4239

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 5 Din., vsaki dodatni 6 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, doplačila, se premnožijo do 20 besedi 5 Din., vsaki dodatni 6 besedi 2 Din. — Plača se aspe. (Lahko tudi s znakom). Ne upravljanje se odgovarja, ako je upravljanje priloženo znakom s odgovor.

Službe

Iščem službe 4217

kakoršnokoli pač, zmoežen slovenskega, nemškega, italijanskega jezika v govoru in pisavi. Vzemem vsako mesto b. dis. v Ljubljani ali na deželi. Zaposlen sem bil kot skladiščnik in samostojni odgovorni uradnik pri večjih trždarh. Sem zmoežen knjigovodstva in korespondence. Pismene ponudbe pod «K. P.» na upravo «Jutra».

Nadučitelj v pokoju, zdrav in delaven, zna štiri jezike, muzikalen, lovec, sprejme pisarniško ali drugo mesto v kraju ali bližini srednje ali meščanske šole, proti stanovanju ali kurjavi. Naslov v upravi «Jutra».

Kupine
Bligheri stremena (za smuč), dobro obranjena, se kupijo. Pismene ponudbe pod «Ski» na upravo «Jutra».

Prodajam
Oglje, bukovo, večja množina, se potrebuje za izvoz. Cene franko Postojna ali Podbrdo, eventualno nakladnina po želji. Oglje mora biti vilano, brez prahu. Oferte pod «Oglje» na upravo «Jutra».

Meščanski kožuh, dve zimski suknji, žaket-obleka, štiri obleke ter delavne hlače in blaza skupaj.

Proda se
šest litoželeznih emajliranih kopalnih banj in dva kolo barja pocinkane žične vrvi 12 mm. Naslov v upravi «Jutra».

Za božično in novoletno darilo 4149

je več novih modelov lično izdelanih športnih vozilov za otroke poceni in razpolago. «Tribuna», tovarna drokoles in otroških vozilov, Ljubljana, Karlovaška cesta 4.

Bukova drva 4201

na drobno in na debelo prodaja, dostavlja ista na dom ter žaga drva lesna družba «Ilirija», Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Spalno opravilo, trdo in mehko, solidno izdelano, pruda Ferdo Primožić, mizarstvo in parketi, Ljubljana, Trnovski pristan št. 4.

Lepo opravilo
za spalno sobo, obloženo, svetlo polirano, prodam. — Spodnja Šiška, Šolska ulica 1. J. Bajde.

Pletene ženske svitarje, šale in drugo zimsko obleko iz domače in banaske volne po konkurenčni ceni se obli ali naroči pri Alojziju Izarju, strojno pletenje. Zilovnica 35, Gorenjsko. 4235

19. b2 — c3:	Tb8 — b2
20. De2 — e3	Dh4 — f4
21. Sd2 — c4	Df4 — e3
22. Se4 — e3:	Tf8 — d8
23. Tf1 — d1	Sh6 — f7
24. Kg1 — f1	Sf7 — d6
25. Sg3 — e2	Kg8 — f7
26. Kf1 — e1	Td8 — b6
27. Td1 — c1	Kf7 — e7
28. Se3 — d1	Tb2 — b3
29. Sd1 — e3	Tb3 — b2
30. Se3 — d1	Tb2 — b3
31. Sd1 — e3	Tb3 — b2
32. Se3 — d1	Tb2 — b3
33. Sd1 — e3	remis vled po navljanja potez.

Opombe:

* Je prej dolgo časa veljalo kot najboljše. Dandanes se igra večinoma 5. 0 — 0 in je to vsekakor tudi še močnejše.

* Prav dobra poteza, ki so jo prej po krivici smatrali za slabo.

* Energičnejša in bržčas tudi boljša poteza je 6. Sf3 — e5, s katero si beli pridobi zelo močen in nevaren napad, ki se ga črni le težko ubrani.

* Črni hoče izsiliti zamenjavo tekliv in si s tem odpreti napadalno črto.

* Črni igra ostro na napad. Odpreti si hoče tudi f-linijo.

* S tem si odpre črni še tretjo napadalno črto za stolpe. Posreči se mu tudi, jih na b-liniji podvojiti, vendar vsled previdne in brezhibne obrambe bele ne pride do odločitve.

Končni položaj:

Agilni, v Ljubljani bivajoči, po možnosti v trgovskih in industrijskih krogih v Sloveniji poznani osebi se nudi ugoden in trajen

provizijski zaslužek.

Ponudbe pod „dober oferent“ na anončno družbo ALOMA COMPANY, Ljubljana.

4239

Beseda za starega borca

Bivši bosanski ustaš in drug kralja Petra v bedi in pomanjkanju.

V letih 1975-76 je bilo. V bosanskih planinah smo se tolkli za krst časn i slobođu zlatnu v Krajini, med najbolj fanatičnimi, najbolj ponosnimi, najbolj korajžnimi Turki. Iz prognanstva je prihitel mladi princ Petar Karadjordjevič. S seboj ni prinesel nič drugega, kot svoj meč in svoje veliko srce, ki je tako živo in globoko čutilo gorje in nesrečo svojega pod turškim jarmom zdihajočega naroda. Petru Mrkonjiću so se pridružili idealisti ki so že v teh zgodnjih časih čutili v svojih srcih, da so Srbi, Slovenci in Hrvatje ene in iste krvi — en narod. Ti protivojci niso prinesli s seboj zlata in srebra — prinesli so več: svojo narodno zavest, svojo poštrevnost, ki vstvarja narodno neodvisnost, narodno državo! In kaj je višjega na svetu!

Petar Karagjorgjevič, pogumnega srca, bistre pameti in dalekosežnih nacionalnih nazorov, je izbral za važnejša mesta med dobrovoljci osebe, katerim je mogel popolnoma zaupati, ker vedel je, da ga obdaja smrt in izdajstvo od vseh strani. Milan Obrenović, tedanji srbski knez, avstro-ogrška vlada, Turki — vsi so trošili zlatnike, da ovirajo mladega princa v njegovem podjetju. Razpisali so velike nagrade onim, ki se polaste njegove osebe ali ki izroče njegovo glavo. Na zavrnjene duše ta poziv ni bil brezuspešen in večkrat so se izvršili atentati na Petrovo življenje in le čuječnosti, vdanosti in zvestobi nekaterih njegovih pristašev se je bilo zahvaliti, da princ ni v svojem lastnem taboru podlegel zavratnim nakljam in zarotam.

Med onimi, ki so čuvali nad princem Petrom Karadjordjevičem (Vojvoda Pero Mrkonjić) je bil tudi naš ožji rojak Viktor Merlak, rojen Ljubljancin. Princ ga je imel vedno v svojem spremstvu, vzel ga je s seboj, če je moral obiskati svoje zaupnike na Hrvaškem, v Slavoniji, da mu pomagajo s svojimi sredstvi, da bo mogel ustanek vzdržati in ga uspešno končati. Vsega je manjkalo: municije, jestvin, obleke in le iz virov, s katerimi so razpolagali srbski rodoljubi v prej ime govanih deželah so se mogla črpati sredstva za vzdrževanje vstaje. Vsako potovanje po navedenih javnih potih je bilo za princa in njegove spremljevalce izključeno. Po gozdih, gorovih, po skritih stezah in v ponočnem času, s samokre-

som v roki, so vodila ta pota, ti skriti obiski. Pri teh prihkih se je naš rojak Merlak vedno izkazal kot poštrevalec, zvest in zanesljiv spremljevalec in svetovalec. Mirno in hladnokrvno je obvladoval sebe, če je pretilla smrt in princ Petar je vedel to ceniti. Pri slovesu je podaril Merlaku svoj slokonosčeni, s srebrnom okovani revolver. Pač veliko zamenje njegove naklonjenosti onemu, ki mu je tako vdano in zvesto služil.

Nekega dne dobim od vojvode povelje, da s svojo četo 120 mož naskočim Turke pri Bojni v Krajini. Vse puške so bile razdeljene, meni ni preostala nobena. Vedel sem pa, da jo bom zelo potreboval. Predno smo odšli iz tabora stopim k Merlaku ter mu rečem: «Posodi mi tvojo karabinko-magazinko, veš, da jo bom potreboval!» Snel je puško raz ramo ter mi jo je dal rekoč: «Tu je, pa glej, da jo vrneš.» «To ti pa ne morem obljubiti, ker kri bo tekla in smrt bo žela. Obljubim ti pa, da ne bom pustil, da Turkom v roke pride.»

In res sem v tej bitki Merlakovo karabinko «krvavo» potreboval. Ko si je mol četovodja, hrabri in neustrašeni Rosina izbral za svojo specialiteto turške barjaktare (zastavonoše), katerih je v teku tega dne kakih 6 ali 7 podrl, sem jaz vzel na piko turške jezdece, ki so daleč v ozadju s svojimi sabljami čakali na ugoden trenutek, da udarijo na nas. Vzlje veliki daljavi, ki me je od konjenice ločila, sem s pomočjo daljnogleda videl, da karabinka učinkuje — parkrat sem pretresel strnjeno konjenico ter jo prisilil, da išče zavetja. V teku bitke, trajajoče celi dan, sem iskal s karabinko turške konjenike, ker čutil sem, da nam bodo oni zadali najhujši udarec, ko se nam bo naša moč začela majati. In prišlo je tako — že so se jezdeci v strnjeni vrsti pripravljali na nasok... jaz se spomnim na Merlaku dano obljubo varovati njegovo karabinko pred Turki. Hitro skočim malo v ozadje, pod skalo skupljem s handžarom mali jarek in notri položim karabinko — potem jo pokrijem z zemljo. Postala mi je brez koristi, ker zadnji naboj sem že pred eno uro izstrelil.

Ta dan je bil za nas usodepoin, ogromna turška premoč nas je strla, vrgla nas je nazaj na avstrijsko ozemlje... Meni in moji četi to ni bilo dano.

Priporoča se spedicija
R. RANZINGER
Ljubljana — Jesenice. 33

Domače vesti

*** Kraljeva krsna slava.** Kralj Aleksander je slavil včeraj svojo krsno slavo. Na sečenje kolača so bili povabljeni tudi ministri in več narodnih poslancev. Službi božji v dvorni kapeli so razven ministrov in poslancev prisostvovali tudi vseučiliški profesorji z rektorjem na čelu in trije dijaki, ki so dobili kraljevo nagrado. Po sečenju kolača je priredil kralj cerce, ki so se ga udeležili vsi ministri in več poslancev, ki jim je bila pri tej priliki predstavljena v Beogradu mudeča se rumunska kraljica Marija. Po cerclu je bil zakusek.

*** Proslava kraljevega rojstnega dne v Ljubljani.** Pokrajinska uprava razglasa: V nedeljo, dne 17. decembra, rojstni dan Njegov Veličanstva našega kralja Aleksandra I., se bo v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja vršila svečanost, kor sledi: Po slovesni ev. maši, ki se prične ob 10., se bo zapela zahvalna pesem »Te Deum« s pripadajočo molitvijo in z molitvijo za kralja. Nato se bo na koro zapela državna himna. Oblastva in uradi se udeležijo slovesne ev. maše in njej sledečih cerkvenih obredov. Vsi državni uradi in javna oblastva naj razobesijo na svojih poslopih državne zastave. Tudi zasebniki se pozivljajo, da okrase svoje hiše z državnimi in narodnimi zastavami. Po službi božji v stolnici bo gosp. pokrajinski namestnik v namestniški palači sprejemal čestitke in poklonitve predstavnikov oblasti, uradov in korporacij. Gosp. pokrajinski namestnik priredi v proslavo rojstnega dne Nj. Veličanstva kralja tudi slavnostni zajutrek ob 13. uri.

*** Rumunska kraljica Marija,** mati naše kraljice, se danes dopoldne vrne iz Beograda v Bukarešto.

*** Mačvanci ministru dr. Žerjavu.** Plodovita Mačva je letos vsled silnih poplavl trpela ogromno škodo, cenjeno na več milijonov dinarjev. Gosp. minister dr. Žerjav se je prvi odzval obupnemu apelu prizadetih Mačvancev ter za najnujnejšo pomoč odredil 60 tisoč dinarjev in po posebni komisiji dal ugotoviti celotno škodo, da ukrene nadaljnjo pomožno akcijo. »Epoha« sedaj priobčuje zahvalo Mačvancev: »Gospodine ministre, Mačva še Vam večno ostati zahvalna i Vaše če ime biti večno vezano za Mačvu, jer ste Vi prvi, koji ste shvatili teško stanje pátome Mačve.« — Obenem se Mačvanci obračajo na gosp. ministra z novo prošnjo, da vzame v svoje roke brigo za izsuševanje tamošnjih močvirnatih zemljišč, ki povzročajo razne epidemije in prikrašujejo državo za visoke dohodke.

*** Auguste Gauvain — akademik.** Znani francoski publicist in veliki prijatelj našega naroda, Auguste Gauvain, je bil preteklo soboto izvoljen za člana pariške akademije moralnih in političnih znanosti in sicer na izpraznjeno mesto pokojnega predsednika francoske republike, Pavla Deschaneja. Med konkurenti sta bila Jacques Bardoux, prof. Strovski in še več drugih. Seji je prisostvoval tudi predsednik republike Millerand. Auguste Gauvain je prvovrsten stilist in človek izredne politične razsodnosti. Njegovo visoko odlikovanje bo nedvomno izzvalo tudi med našim narodom radost in globoko zadovoljstvo. Saj je kot glavni urednik »Journal des Debats« v Parizu ponovno dvignil svoj glas za pravice našega troimenega naroda in to še posebno v času, ko je bilo vse ostalo pariško časopisje v italijanski službi.

*** Eksekvatur častnim konzulom v Zagrebu.** Naša vlada je podelila eksekvatur gosp. Milanu Ničiču kot častnemu konzulu Rumunije in gosp. Matuliju - Zorinovu kot častnemu konzulu republike Chile, oba s sedežem v Zagrebu.

*** Vseslovenski akademski kongres v Pragi.** Dne 16. decembra prične zborovati v Pragi vseslovenski akademski kongres pod pokroviteljstvom češko-slovaškega ministra za zunanje zadeve dr. Beneša. Glavno delo kongresa bo razdeljeno na sekcije in na podlagi sekcijskih referatov se bodo na plenarni skupščini predložile tozadevne resolucije. Celokupno gradivo se bo po kongresu publiciralo in bo tvorilo podlago za bodočo sistematično skupno delo vseh akademikov slovenske narodnosti. Kongres ne bo imel političnega značaja. Po dosedanjih poročilih se bo udeležilo kongresa 6 delegatov poljskih visokih šol, 4 delegati akademskega združenja »Pobratimstvo« iz Beograda, pet delegatov iz Zagreba in 3 delegati iz Ljubljane. Lužičke Srbe bodo zastopali na kongresu v Pragi se mudeči lužički akademiki. Bolgarsko delegacijo tvori 6 in ukrajinsko tudi 6 delegatov. Rusko omladino bodo zastopali ruski akademiki, ki študirajo v Pragi.

*** Prvi javni nastop dr. Susteršiča.** Sinoči so ožji prijatelji dr. Susteršiča priredili nekdanjemu voditelju SLS v hotelu »Strukel« pozdravno večerjo, katere se je udeležilo zlasti mnogo duhovščine. Dr. Susteršič je imel daljši govor, v katerem je poudarjal zvestobo državi in jugoslovanstvu in naznanil, da se namerava z vsemi silami posvetiti zopet političnemu delu.

*** 65letnica bolgarske vstaje.** Beograjsko gledališče je dobilo od sofijskega gledališča povabilo, naj se udeležijo slovesne proslave 65letnice bolgarske vstaje, ki se bo vršila dne 29. decembra v Sofiji.

*** Celjski občinski odbor ima svojo redno sejo v ponedeljek, dne 18. t. m. z običajnimi poročili posameznih odsekov.** Pred Novim letom se vrši še izredna proračunska seja.

*** Nov brzojavni vod Zagreb - Ljubljana.** Ministrstvo pošte in brzojave je določilo, da naj ima novi brzojavni vod Zagreb - Ljubljana, ki vodi preko Trebnjega, št. Janža in Sevnice, številko 3. Novi vod ima 3 mm debelo bronasto žico in je zgrajen za mednarodni promet, porablja pa se sedaj za hughesov promet med Zagrebom in Ljubljano. Dolg je 152-8 km.

*** Italijanska nasilja na šolskem polju.** Po vseh slovenskih šolah v Julijski Krajini je že uvedena italijanščina kot učni predmet in je določenih zanj tedensko celih devet ur. Zaenkrat poučujejo italijanščino posebni italijanski učitelji; prihodnji spomlad pa morajo napraviti izpit iz italijanščine vsi neitalijanski učitelji brez izjeme. V to svrhu se vrše kurzi za slovenske učitelje v Gorici, Kanalu in Dobruvljah, kamor morajo hoditi učitelji vsak četrtek in plačevati učitelja iz lastnega žepa. Potujčevanje slovenskega ljudstva se vrši s polno paro po točno določenem načrtu.

*** Zadeva državnega imetja Belje.** Zagrebški listi prinašajo vest, da je nadzorovalni odbor za državno imanje Belje sklenil predlagati finančnemu ministru, da odpove pogodbo z dosedanjim generalnim ravnateljem Belja g. Antonom Kristanom, češ da je njegovo gospodarstvo za državo škodljivo. Mi se zaenkrat vzdržimo vsakega komentarja. Dosedaj je bilo le slišati, da se je Belje pod upravo g. Kristana izpremenilo iz izropane skozi in skozi pasivne domene v visoko aktivno podjetje.

*** Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrl profesor na I. državni gimnaziji gospod Fran Verbič v starosti 42 let, v Oslju na Hrvatskem pa gospa Marija Hayne v visoki starosti 87 let. N. v m. p.

*** Predpisi davkov davčnim obvezancem na vpogled.** Gremij trgovcev v Ljubljani naznanja svojim članom sledeče: Davčna administracija v Ljubljani ne razpošilja več plačilnih nalogov za različne davke, ampak samo razglasa v »Uradnem listu«, da so predpisi davkov v vpogled davčnim obvezancem skozi 15 dni in da imajo prizadeti pravico pritožbe skozi nadaljnjih 15 dni. Na ta način pa davkoplačevalce le težko obdriži evidenco o zapadli plačilnosti davkov in mu narasajo nepotrební stroški. Priporočamo vsem trgovcem, da zaprosijo za vsak davek prepis davčnega predpisa. Stroški za to so tako malenkostni, da ne pridejo v vpogled proti škodi, katero trpi davkoplačevalec, če nima evidenco o predpisanih mu davkih.

*** Označitev cen življenjskih potrebščin.** V zmislu člena 3. pravilnika za izvrševanje zakona o pobijanju draginje vsem življenjskim potrebščinam in brezvestne spekulacije, ki je objavljen v »Uradnem listu« z dne 25. septembra 1922, št. 99, morajo vsi prodajalci življenjskih potrebščin na debelo in na drobno označiti cene posameznim potrebščinam po vrsti blaga in na udomačeni način prodajati in sicer tako, da označeno ceno vsakdo lahko in razločno vidi. Poleg tega mora imeti vsaka obratovalnica vsaj enovnik. Toda ob vsem tem mora biti na vsakem predmetu izloženem bodisi pred obratovalnico, v oknu (izložbi) razločno označena cena. Gremij trgovcev opozarja na to vse svoje člane, z dostavkom, da v slučaju krivde ne more nastopiti proti odmerjeni kazni n'kdo, tudi ne trgovska organizacija, ker je zakon mogoče spreminiti le potom parlamenta. Luksuзни predmeti so izzeti od označenja cen. Kaj se šteje med luksuz, je natančno navedeno v »Uradnem listu« z dne 31. januarja 1921.

*** Vloge na tekoči račun pri Mestni hranilnici Ljubljanski.** Kakor se nam poroča, je ministrstvo trgovine in industrije dovolilo Mestni hranilnici ljubljanski, da sme poleg hranilnih vlog sprejemati tudi vloge na tekoči račun. Glej inserat v današnji številki.

*** Vprašanje na višji šolski svet.** Učitelj z dežele nam piše: Učiteljstvo bi bilo hvaležno viš. šol. svetu, ako izda pravočasno navodila, kako in kdaj naj letos proslavi šole rojstni dan kralja Aleksandra, ker pade ta dan — 17. decembra — letos na nedeljo. Upamo, da viš. šol. svet ne bo izdal tudi to pot svojega odloka 14 dni prepozno, kakor se je to že ponovno zgodilo.

*** Pravila o podeljevanju dijaških stipendij.** Prosvetno ministrstvo je te dni objavilo pravila o podeljevanju blagodejanj in pomoči za stanovanje in hranilo slušateljem visokih šol. Na podlagi teh pravil bodo dobivali blagodejanja in pomoč samo oni redni slušatelji univerz, ki so podaniki naše kraljevine in kojih starši ne plačujejo več kot 15 Din neposrednega davka, a imajo več kot dva nepreskrbljena otroka v domačem kraju ali enega v šoli izven kraja, v katerem stanujejo. Dohodarina se ne računa za davek. Slušatelji pa, kojih roditelji so kot višji uradniki nastavljeni v onem mestu, kjer otroci študirajo, nimajo pravice do stipendij. Oni slušatelji pa, katerih starši so nižji uradniki, bodo dobivali blagodejanje in pomoč le, ako njih starši nimajo nepremičnin. Nadaljnji pogoji pa so še sledeči: maturitetno izpričevalo z odličnim ali prav dobrim uspehom. Na podlagi teh pravil

bodo torej dobili od oktobra tega leta blagodejanje in pomoč le oni akademiki, ki imajo poleg ostalih pogojev tudi še predpisane izpite z odličnim ali vsaj prav dobrim uspehom. Razen tega morajo akademiki tudi redno obiskovati predavanja in seminarje ter polagati kolokvije v predpisani izmeri številca ur. Blagodejanje znaša za vse slušatelje vseh fakultet mesečno 200 Din, a višina pomoči se bo določevala po krajevnih prilikah poedinih univerz. Dijakinje prvega in drugega semestra juridične in medicinske fakultete ne bodo dobivale nikake podpore. V velikih počitnicah se ne bodo delile stipendije.

*** Vmešavanje v vojaške službene posle.** Policijsko ravnatelstvo v Ljubljani razglasa: V interesu vzdrževanja reda in discipline v vojski so oficirji in vsi vojaški predpostavljeni obvezani, vršiti svoje službene dolžnosti ne samo v službi in v vojašnicah, temveč tudi izven službe in vojašnic ter v vsakem poedinem slučaju kršenja discipline in ugleda naše vojske od strani vojaških oseb tudi na cesti in v javnih prostorih brez odloga nastopiti proti krivcem. Dogodilo se je v poslednjem času večkrat, da so oficirji posamezne vojske na cesti zaustavili — bodisi zaradi tega, ker niso pozdravili, bodisi zaradi nedostojnega obnašanja, nepredpisane ali raztrgane uniforme ali iz kakršnihkoli razlogov — in da so se ob takšnih prilikah nepoklicane civilne osebe zgražale nad tem in skušale na licu mesta v prilog zaustavljene intervenirati, otekujuč predpostavljenemu izvršitev njegove službene dolžnosti in spravljajoč ga v zelo neprijeten položaj. Da se slinihi neljubi dogodki tako v interesu ugleda naše armade, kakor tudi v interesu občinstva samega v bodoče enkrat za vselej preprečijo, se obištno pozivljajo, da se vzdrži vsakega vmešavanja v vojaške službene posle in da vojaških funkcionarjev ne ovira pri izvrševanju njih službenih pravic in dolžnosti, ker z go ri opisanim vedenjem samo pomaga našim notranjim sovražnikom in destruktivnim elementom rušiti red in disciplino v vojski ter paralizirati trudapolno delo poklicanih vojaških predpostavljajenih.

*** Mestno drsališče v Ljubljani.** Piše so nam: Kakor se vidi, moro imeli letos hudo in morda tudi dolgo zimo. Gotovo je mnogo ljubiteljev drsanja, ki so, žal prosti šele ob 6. uri zvečer. Zato je želeli, da ljubljanski magistrat letos uvede vstopnice za drsance, ki prihajajo šele ob 6. uri na drsališče. Ravno tako naj bi se uvedla razsvetljava na tem tako važnem sportnem prostoru.

*** Razprodaja zaplenjenega sladkorja v Celju.** Celjska policija je določila zaplenjenemu sladkorju Gospodarske zadruge katerega je že večinoma prodala raznim trgovcem, v detajlu sledeče cene: kristalni sladkor 70 K, v kockah 74 K. Nabavile so ta sladkor v Celju sledeče trgovine: Trg. zadruga, Splošna gospodarska zadruga, trgovci: Jagodič, Petek, Stieger, Loibner, Močnik in Hönigmann. Celjsko občinstvo se opozarja, da je še možno dobiti v teh trgovinah sladkor po navedeni ceni.

*** Pravilno postopanje.** Zagrebško policijsko ravnatelstvo je kaznovalo lastnika kavarne »Corso« na 200 Din globe, ker je dovolil, da so v njegovem lokalu godbeniki svirali nemške komade, lastnik kavarne »Klub« Schwabenitz pa je bil kaznovan s 500 Din globe, ker je dovolil, da so gosti v njegovem lokalu izzivalno prepevali nemške pesmi.

*** Površnost.** Beograjsko »Vreme« od 12. decembra je prineslo sliko našega poslanca prof. Reiserja s sledečim podpisom: Janko Rajar, predsednik kmetijskega kluba. Podobnih površnosti je v beograjskih dnevnikih vse polno.

*** Uganka.** Prelji smo: Gospod urednik! Veste, kaj je prinesel sv. Miklavž beli Ljubljani? Ne uganete? — Črna parkla in rdečega hudiča!

*** Pozor slovenska planinska društva!** Prelji smo: V lepi romantični bukovski dolnici, oddaljeno od glavne ceste, ki pelje iz Skofje Loke proti Zeleznicam, pol ure peš hoda v smeri proti sv. Joštu, se nahaja hrib z imenom Laški vrh. V sredini hriba je votlina, v kateri se nahajajo kapniki, a krasnejši nego v Postojnski jami. Vhod v jamo ali votlino je sedaj še skoraj nepristopen, ker se nihče za to ne zanima in ni nikomur, ki bi ga to zanimalo, znano, koliko krasote bi se dalo napraviti v tem tako lepem in zdravem kraju z malimi stroški in kako krasno letovišče bi se dalo urediti zlasti za male turiste. Vsi, ki se zanimajo za prirodne krasote, posebno planinska društva, se opozarjajo, da si ta kraj ogledajo. Morda bi se dalo že za prihodnje poletje urediti novo lepo in zdravo letovišče ter nova Postojnska jama!

*** Bestialna žena.** Pred celjskim okrožnim sodiščem se je morala zagovarjati dne 12. decembra Angela Rihter, 28 let stara najemnica v Skomerju v konjiškem okraju. Obtožena je bila, da je ponoči dne 22. septembra 1922 ravnala zoper svojega spečega moža Antona Rihterja s tem, da ga je vsekala s sekiro po obrazu s sovražnim namenom, na tak zavraten način, da mu je prizadela težko telesno poškodbo, ki je bila združena s smrtno nevarnostjo. Kratko časa poročena, je živila Rihterjeva s svojim možem v neurejenem zakonu. Na večer zločina je mož trdno zaspal, žena pa je porabila to priliko, da ga je ranila s sekiro preko obraza smrtno nevarno. Zanimiva je bila izpovedba moža, ki se je pri prelaskavi odpovedal kot priča, a pri

glavni razpravi naskrat pojavi v sodni dvorani in pod prisego potrdil, da je videl, zbudivši se, svojo ženo pri zibelki otroka, držel sekiro za hrbtom, katero je pustila nato pasti na tla. V sanjah, da se nahaja na svoji žagi, je občutil naenkrat težek udarec preko obraza. Žena se je izgovarjala, da je spala ves čas poleg svojega moža. Zbudivši se vsled krika je baje videla odhajati nekega moža, katerega je navedla celo z imenom. Lokalni ogled pa je ugotovil krvave sledove na steni, postelji in zibelki, dočim žena ni bila okrvavljena. Na podlagi izpovedbe moža je obsodilo okrožno sodišče v Celju ljubeznivo ženo na 2 leti težke ječe.

*** Požar v Kresnicah.** V Kresnicah je prošlo nedeljo do tal pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Gabrščka, p. d. Flegarja. Požar je uničil tudi svinjak, kjer so zgoreli štirje prašiči. Le z velikim naporom se je posrečilo omejiti ogenj na omenjena objekta. Kako je požar nastal, ni znano. Gabršček je tem težje prizadet, ker je imel že vse poljske pridelke pod streho. Uničena je tudi vsa krma.

*** Drobne vesti.** V Liti je bil Jozef Bratuša ukraden nahrbtnik z manufakturnim blagom v vrednosti 20.000 kron. — Izpred Pirnatove gostilne v Gornjem Kašlju je bil ukraden voz z vpreženima konjema, last Martina Kogoja. Na vozu je bilo naloženo precej moka. Škoda znaša nad 18.000 kron.

Koncert. Od danes naprej vsako sredo, soboto in nedeljo koncert salonskega orkestra v kavarni »Tratnik« na Sv. Petra cesti št. 25. Začetek ob pol 21. do pol 1. ure ponoči. Za obilen obisk se priporoča L. Tratnik. 413

IZPREMEMBE V DRŽAVNI SLUŽBI

Imenovana sta: revizijski zemljemerec Feliks Justin za zemljemerskega inspektorja v 6. činovnem razredu, ravnatelj bolnice v Sarajevu v p. dr. Risto Jeremić pa za honorarnega ravnatelja državnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani.

Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo: za pisarniška oficila pri dež. sodišču v Ljubljani Ivana Budnarja in Josipa Turka; za kancelista pri višjem dež. sodišču v Ljubljani Jožka Zihlerja, pri dež. sodišču v Ljubljani Stanka Rozmana, pri sodišču v Kamniku Josipa Meseca; pri okr. sodišču v Črnomlju Nikolaja Furlana; pri okr. sodišču v Metliki Franca Blagotinška; pri okr. sodišču v Konjicah Josipa Ferencja, pri okr. sodišču v Žužemberku Perda Paradiža, pri okr. sodišču v Velikih Laščah Matijo A. Zorjana, pri okr. sodišču v Dolnji Lendavi Evgenja Moda. Isto sodišče je premestilo: viš. oficila Ivana Rozmana iz Velikih Lašč k dež. sodišču v Ljubljani; konclista Cirila Lavriča iz Ribnice k dež. sodišču v Ljubljani; Antona Ukmarja iz Žužemberka k okrajnemu sodišču v Novem mestu; in Josipa Medveda iz Dolnje Lendave k okrajnemu sodišču v Ribnici.

Inženjer Primož Simončič, strokovni praktikant oddelka za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo in vezbenik na križkem veleposestvu pri Kamniku, je izstopil iz državne službe.

Dopisi

TRŽIČ. Čuti se, da je s prihodom novega župnika v naši klerikalni stranki zapihal drug veter; v vsakem oziru se vidi, da je novi župnik, znani organizator služkinj in duša društva »Dobrodelnost«, prinesel tudi v Tržič mržnjo proti naši državi. Najbolj se je to videlo ob priliki državnega praznika, ko se niti eno klerikalno društvo ni udeležilo cerkvenega obreda, in je ponašanje župnikovo med obredom dalo vsemu jugoslovansko čutečemu občinstvu povod za zgražanje. Njegovemu podpihovanju je pripisati najbrž tudi nastopanje kateheta Milavca, ki se ne briga za ukrepe šolskih oblastev in ki si upa izjaviti pri konferenci, da ti ukrepi pa zanj niso merodajni, da je zanj merodajen le škof in nihče drugi. Upamo, da bo višja oblast podučila g. kateheta, da ima spoštovati tudi državne zakone in oblasti. — Pozivljamo vse naprednjake v Tržiču, da strnejo svoje vrste na boj proti tem zapeljivcem ljudstva! Boj bo hud! Treba je njihovemu delu postaviti nasproti našo delavnost. Napredna društva naj storijo svojo dolžnost, da ne bo treba hoditi našim uka in zabave željnim ljudem k predavanjem na Skalo ali pa v inteligenčni klub!

LITIJA. V nedeljo so gostovali na našem gledališkem odru v Sokolskem domu »Perijalci« iz Ljubljane. Upozorili so popoldne komedijo »Pau«, zvečer pa dramo »Golgota«. Zadovoljni smo zapuščali dvakrat napolnjeno dvorano. Pri »Pau« je bil g. C. v vlogi Fauna naravnost dovršen; istotako gđ. S. v vlogi Lady Aleksandre. Ni jima poznati, da sta diletanta. Tudi lord Stoney (g. B.) je bil dober. G. D. v vlogi Ernsta je bil preokoren in njegov glas nerazumljiv. Pri ostalih se je poznalo, da deloma niso znali točno

svoji vlogi, in se v »Pau« morda mogoče približati prvomenovanim. Krasno pa je uspela večerna drama »Golgota«. Vse vloge so bile tako posrečeno razdeljene in dovršeno izvedene, da smo imeli res pravi užitek. Vsi so pravilno rešili svoje vloge, na vrhuncu jim brat Demetri (g. B.). Dobro je pogodil svojo vlogo tudi brat Peregrin (g. P.). Odmore je spopolnil pevski kvartet. Želim te goste še videti na našem odru.

TRBOVLJE. V Trbovljah imamo misijon. Prišli so iz Ljubljane stari praktiki jezuiti. Bližajo se tudi v Trbovljah občinske volitve. Pa je pravzaprav nepotreben cerkveni denar razsipati, ker misijon stane denar. Pa zakaj je misijon nepotreben? Zato, ker imajo komuniste klerikalci že itak na svoji strani, nas naprednjake pa tudi taki možje ne bodo pridobili, da bi delali proti naši mladini in mili nam državi.

RIBNICA. S tako vztrajnim kvartopričci, kakor jih ima Ribnica, se ne ponaša zlepa kak drugi kraj Jugoslavije. Pomislite samo: Družba petih »gavželjnov« je presedela v nedeljo celo noč, od 10. zvečer do 6. jutraj pri »mavšlu«, pa ne morda v toplo zakurjeni sobi, ampak pri 9 stopinjah pod ničlo na prostem pri strelišču. S svečami so si svetili, z žganjem se gredli, pa igrali in igrali... Prepodile so jih šele jutraj stare ženske, ko so lezle v cerkev in so se igralcev pošteno prestrašile: »Francoz, ki je tam pokopan, straši!« ...

Objave

*** Preselitev dohodarstvenega urada v Ljubljani.** Ravnatelstvo ljubljanskega mestnega dohodarstvenega urada se preseli v nove uradne prostore na Gospodarsko cesto (bivša mitnica). Radi tega se v petek 15. in v soboto 16. t. me ne bo uradovalo.

*** Poziv ljubljanskim trgovcem!** Danes v četrtek 14. t. m. ob 3. uri popoldne se vrši v prostorih trg. obrt. zbornice v Ljubljani javna plenarna seja, na kateri hočemo razpravljati tudi o nastalem silno kritičnem položaju vsled zavlačevanja izdaje novega deviznega pravilnika ter storiti potrebne sklepe. V interesu vsakega posameznika je, da se zanesljivo vdelež omenjene seje. Gremij trgovcev v Ljubljani.

*** Odbor Zveze slov. pevskih zborov** pozivlja vse včlane zbere, da pošljejo na slavnostne prireditve povodom pomembnih jubilejev 50letnice Glasbene Matice in 30letnice pevskega zbora Glasbene Matice svoja zastopstva, ki naj se udeležijo vseh prireditev, zlasti pa izrednega občnega zbora v nedeljo dopoldne in komerza v nedeljo zvečer (obakrat v Filharmonični dvorani); člane in članice ljubljanskih pevskih zborov pa vabi, da polnoštevilno posetijo v petek zvečer predavanje o pomenu Glasbene Matice za razvoj slov. glasbe v Filharmoniji, v soboto zvečer in v nedeljo popoldne pa slavnostne koncerte v Unionu.

*** Knjižnica za vodmatski okraj.** Prejeli smo: Knjižnica naprednega političnega in gospodarskega društva za vodmatski okraj je vsled vojne leta 1914 prenehala poslovati s sposojevanjem svojih knjig, katere so vsled tega ostale pri bivših članih in katere še do danes niso vrnili. Vsled tega se opozarja vse tiste, da to čimprej store in vrnejo knjige, ki so last omenjenega društva. Knjige se naj dostavijo v knjižnico, katere posluje vsak torek ob 7. — 8. ure zvečer in vsako nedeljo ob 9. — 11. ure dopoldne v Bohoričevi ulici 9 pri Draščeku.

*** J. A. D. »Triglav« v Ljubljani priredi** v petek, dne 15. decembra t. l. ob 20. uri v učilnici Akad. kolegija predavanje: »Vera v sebe«. Predava g. univ. prof. dr. Radojčić. Za tov. Triglavane je udeležba obvezna, vabljeni so vsi akademiki. — Odbor.

*** O. Z. javnih nameščencev v Ljubljani** odgovoruje radi občnega zbora »Nabavljalne zadruge« za 14. t. m. napovedane seje. Predsedstvo.

*** Klub esperantistov v Ljubljani.** V proslavo rojstnega dne dr. Zamenhova, iznajditelja esperantskega jezika priredi podpisani klub za svoje člane in prijatelje esperanta v petek dne 15. t. m. ob 20. uri v salonu pri »Levu« na Gospodarski cesti na to nanašajoče se predavanje. Vstopnina 1 Din. Op. Pouk za tečaj B se vrši vsled tega v četrtek dne 14. t. m. od 19.30 — 21. ure. Odbor.

*** Deška in dekleška osnovna šola v Celju** priredi v nedeljo, dne 17. t. m. ob pol 4. uri popoldne v celjskem Narodnem domu bošnično za revne otroke iz mestnega okoliša. Na dnevnem redu so petje, deklaracije in šaljni prizori. Sodelujejo tudi celjsko godbeno društvo.

*** Izgubil se je v Ljubljani mlad pesvolječe pasme.** Sliši na ime čuk. Odda naj se proti dobri nagradi pri Joško Jebačin, Dolenjska cesta.

Odgovorni urednik **Fr. Brozovič** Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra« Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Vremensko poročilo

Ljubljana, 13 decembra 1922.		Ljubljana 306 m nad morjem				
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	775.9	-3.8	jug	oblačno	—
Ljubljana	14.	778.8	2.4	"	pol obl.	—
Ljubljana	21.	774.0	-0.2	"	jarno	—
Zagreb	7.	775.3	-1.0	bresvetra	megla	—
Beograd	7.	775.0	-1.0	"	jarno	—
Unaj	7.	773.6	1.0	zapad	del. obl.	—
Praga	7.	772.6	1.0	"	oblačno	1.0
Lausana	7.	780.3	14.0	bresvetra	jarno	—

V Ljubljani barometer nižji, temper. višja. Solnce zahaja ob 7.37, zahaja ob 16.12

Obsojenci

Dva možaka sedita v letalu, pilot in pasazir, toda opasna bližina palače in potrebna pozornost za manevriranje na tako ozkem prostoru jima ne da prilike, da bi zapazila mlado dekle, ki se skriva na balkonu. Letalo pristane jedva trideset korakov od velikih stopnjic. Zaromet ugasne. Gospodična gleda s svojega opazovališča, kako odide dolelec iz letala proti stopnjicam, od zgoraj pa mu hite trije nasproti. Guverner in oba njegova gosta.

Vsa četvorica stoji vrh stopnjic v gruči, potem odidejo vsi štirje in izginejo v notranjosti.

Ko prihajajo z vrha stopnjic, je razočala gospodična Eva Mac Head Vohr došlečev glas in nekoliko besedi:

«Da, guverner, ... prav tako, kakor je domneval gospod poverjenik: Vodja, ki se pa skriva in ki neomejeno ukaže ...»

Tajna vratica se zapro, asirski stebri je kakor prej in v celi palači bi ta hip nikdo ne mogel povedati, kje se prav za prav nahaja domača gospodična.

Ona pa stopa tačas po polževih stopnjicah, — sicer ravnatako razkošno opremljenih, kakor vse drugo v palači, z debelimi preprogami, s skadrskimi kobrci po stenah in z vrsto jasnih svetilk nad tesnimi in dokaj strmimi, polževo podvitimi ozkimi stopnjicami...

Zdolaj je neprevelika osmerokotna sobica, dvoje vrat in več zelo umetno prirejenih razglednih odprtín. Stopnjice vodijo v razširjeni dolnji del velikega vogalnega stebra, ki loči mavriške sobe od francoskih.

Salon in dvorane so zapuščene. Kljub temu ugasne gospodična Eva Mac Head Vohr vso razsvetljavo stopnjic, preden odpre svoja tajna vrata. Potem jih zopet skrbno zatvori in odide pogumno toda neslišno in skrbno pazi, da ne zapusti nikakršnih sledov svoje bicarne promenade. Poda se čez veliko mavriško dvorano, povsem elično poslaniški dvorani Alhambre, le trikrat večjo — odtod vodi izhod naravnost v gotski križni hodnik velikega dvorišča. Lunina svetloba lije molčeče veletoke srebra na porfirni tlak. Gospodična ostane pod oboki ter koraka vzdolž vseh treh sten do konca podkve, v severni kot.

Limuzina, ena onih, ki so bile pripravljene za goste, čaka tukaj, v bližini velikih stopnjic. Voznika ni nikjer. Gospodična je izprva presenečena, potem se s prstom dotakne čela, kakor da se je domislila, in odide do telefona za stebri v severnem kotu. Tu čaka mož s slušalicami v rokah. Gospodična ga pokliče:

«Boris!»

Mož se zdrsne in obrne.

«Milostiva gospodarka? ... Ukazali ste mi, da čakam na aparatu ...»

«Nisem več mislila na to. Hajliva, brzo, brzo!»

«Na službo, milostiva gospodična!»

«In ... brez ropota, čisto tiho!»

«Gotovo, čisto tiho.»

Avto že giblje.

«Dolnja palača, milostiva gospodična?»

«Dolnja palača!»

Deset milj je pota. Odpravljene so v štirih minutah. Široka cesta je ravna, kakor ravnilo. Avto je drvel po njej kakor topova kroglica.

Jedva dospe, že skoči gospodična iz voza na tla in si vzame le toliko časa, da zakliče nadaljnje ukaze:

«Nazaj, in v štirih urah zopet tu!»

«Vem!» pravi Boris in že obrne voz. Le to še dostavi:

«Milostiva gospodična ve, da je Boris zanesljiv.»

«Ve!»

Po naglasu tega kratkega odgovora smemo soditi, da gospodična zares povsem računa na popolno in neomajno vdanost in zanesljivost Borisa.

Avto zdrvi nazaj in je že izginil v temi. Gospodična Eva Mac Head Vohr stoji na pragu zapuščene in osamljene stare palače, sama samcata.

Dolnja palača izgleda od blizu kakor katedrala. Gotska je od vrha do temelja in dve visoki ozki konici še bolj podaljšujeta že itak visoka stolpa. Od krila do krila nič drugega, ko samo ostri loki, rozete, stebrovje. Vse to je temno, brez nobene svetle točke, povsem nerazsvetljeno. Ta tema še pojača iluzijo, da si pred cerkvijo.

Stanovanje edinega varuha je pred glavnim vhodom, monumentalnim trodurnim slavolokom. Boris je pa avto z gospodično zaobrnil in ustavil pred oddaljenim stranskim vhodom, ki je svoječasno služil gospodinjiskim potrebam. Semkaj stopa sedaj gospodična Eva Mac Head Vohr s ključem, kakor igla. Ta moderni ključek je v smešnem nasprotju z ogromnimi, z železjem obitimi hrastovimi vrati, kakor iz srednjega veka.

Ta vrata molče, kakor da se jih že stoletja ni dotaknila človeška roka. Vključ temu se odpro gladko in tiho, ne da bi zaškripala ali začivila.

V notranjosti palače se nočna obiskovalka razgleda pri blesku svoje žepne svetiljke, s katero posveti le od časa do časa za kratek hip, kakor vojak, ki previdno stopa po strelskem jarku. Pot je precej dolga in zapletena. Gospodična Eva Mac Head Vohr stopa skoraj deset minut po sobanah in stopnicah, preden dospe na zrak, na vrh, na obširno platformo, ki veže v višini strehe severni stolp z južnim.

Razen ptičem je ta platforma od vseh drugih strani nedostopna in prikrita tudi vsem očem. In tu gori čaka letalo brez pilota.

Letalo tipa Baby, monoplan, 3-33 m širine v krilih, z enim samim sedežem, toda z motorjem 1000 PS! Krila so iz temnega jekla ter ne vračajo niti enega žarka. Dvojno prežarjeni in dvakrat tršani kristal kabine je prozoren, toda temen ko noč. Zelo diskretno je to skoraj nevidno letalo!

In pripravljeno je! Gospodična Mac Head Vohr to ve, pa v kljub temu še kot izkušena pilotinja naglo pregleda, da li je dovolj tekočine in da li so motorjeve svetilke zanesljive. Potem skoči brez nepotrebnega obotavljanja na sedež, zapne plašč, poizkusi krmilo in motor, prižge luči, epusti plin in dvigne višinsko krmilo.

Z enim samim skokom se zaleti stroj vzdolž platforme, zdrkne ž nje, se nekoliko zniža in takoj nato šine kvišku ter kakor strela odbrni v severni smeri.

Močan veter zagrabi stroj in ga ziblje v dolgih valovih, ki postajajo vse daljši in nagljši. S severa prihajajo od minute do minute močnejši sunki in naznanjajo močno burjo...

Konec I. dela.

(Dalje prihodnjik).

Kaj se čita v Nemčiji

«Das literarische Echo», ugledni tednik Ernsta Heilborna, je baš zaključil zanimiv pretek pod gorenjim naslovom: H. J. Homann je nabral podatke v petdesetorici rajhovskih mest po ljudskih knjižnicah. Največ se povprašuje po sledečih nemških piscih: Herzog, Ganghofer, Viebig, Lons, Stratz, F. in H. von Zobeltitz, Heer, Paul Keller, Frenssen, Zahn, Sudermann, Gerstacken, Boy Ed., Bonsels, Oempteda, Polenz, Speckmann, Hesse, Freytag, Rosegger, Gottfried Keller itd.

Gerhard Hauptmann, Thomas Mann, Kellermann pridejo šele daleč za navodnimi pisatelji, od katerih jih je mnogo neznanih po Sloveniji.

Med inozemci je najbolj priljubljen Dostojevski, precej za njim ostajajo Tolstoj, Strindberg, Romain Rolland, Zola, Hamsun, Tagore, Al. Dumas, Sick, Flaubert, Geigerstam, Gorki, Ibsen, Andersen, Balzac, Barbusse, Lagerlöf, Maupassant, Sienkiewicz, Twain. Vključ politični mržnji sega nemški bravec še dokaj pridno po francoskih avtorjih.

Močno je razširjen poslednji roman Gustava Frenssena, Der Pastor von Pogge. Adam Barford, luteranski župnik na kmetih, je zgubil več sinov v vojni. Ostala mu je samo hči Abela, ki ne najde moza in se vname za doktorja Schacka, že poročenega! Kaj za to? Stara morala se bo morala umakniti. Oče blagoslovja hčerino ugrabitev in bo čez devet mesecev blagoslovil dete iz nezakonske zveze. Zakaj edina naloga nemške žene je poslej: postati mati in za vsako ceno zopet obljubiti Germaniji!

N. K.

Velika izbira otroških vozčkov, dvokoles in švalnih strojev poceni.

F. BATJEL, LJUBLJANA, Stari trg 28
Sprejemajo se v polno popravo za smajljanje in ognjem in ponikljanje dvokolesa, otroški vozčki, švalni in razni stroji.

99/I
Tovarna dvokoles in otroških vozčkov, Ljubljana, Karlovaška cesta 4 — Zvonarska ulica 1.

Največja izbira 84/III
različnih p'etenin, majic, nogavic in rokavic pri tvidki
A. & E. Skabernè Ljubljana
Mestni trg 10

Išče se 4321
v teoriji in praksi dobro izvežbani
carinski posrednik
Nastop takoj ali pa pozneje. Ponudbe s curriculum vitae na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Za božič in novo leto kupujte nove knjige

Tiskovne zadrage v Ljubljani:

Ivo Šorli, Čitiruroč. Mladinska povest s slikami. Broš. Din 16.—, vezana Din 21.—, po pošti Din 1.25 več.

Andrejev, Povest o sedmih obešenih. Broš. Din 13.—, po pošti Din 1.50 več.

Jos. Jurčiča Zbrani spisi, III. zv. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. Din 30.—, po pošti Din 2.50 več.

Strug, Jutri. Povest. Broš. Din 10.—, vez. Din 15.—, po pošti Din 1.50 več.

Sienkiewicz, Z ognjem in mečem. Zgodovinska povest s slikami. 1—4 snopič. Din 28.—, s poštnino Din 30.—.

Shakespeare-Zupančič, Othello. Broš. Din 13.—, po pošti Din 1.25 več.

Melik, Jugoslavija. II. del, 1. snopič. Broš. Din 21.—, po pošti Din 1.50 več.

Hobhouse, Liberalizem. Broš. Din 25.—, po pošti Din 1.25 več.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Pristno 4192
„STECKENPFERD“,
lilijino mlečno toaletno
milo, priporoča
Parfumerija „STRMOLI“,
Ljubljana, Pod Trančo št. I.

„APNO“ Ia
kamniško, priznana najboljša kakovost, vedno v zalogi (dnevna produkcija 1 vagon) po zmernih cenah, nudi:
FRANC BODLAJ
trgovalce z lesom in apnom Krekarjevo, pošta Kamnik.

Znižane cene
pri
A. Sinkovic nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg šte. 19.

Premog in cement
4115 stalno v zalogi pri
H. Petrič, Ljubljana
Dunajska cesta 33. Tel. 366.
Skladišče „Balkan“.

Avtomobile kolesa, motorje pnevmatiko vseh vrst olje, bencin
in druge potrebščine ima vedno v zalogi
F. Floriančič Ljubljana.
124

Josip Pogačnik
krojaški mojster v Radovljici, naznanja, da se je preselil s svojim lokalom iz glavnega trga v svojo hišo šte. 41. Tvrda izvršuje vsa v stroko spadajoča dela najtočnejše in se priporoča svojim odjemalcem za nadaljnjo naklonjenost. 4086

Vreče, drobno sol
in vse specerijsko blago nudi po najnižjih cenah tvrdka
SIRC-RANT, KRANJ
ter kupuje najvišje poljske pridelke in suhe gobe. 86/1

Kolesa
Vam prenovi in strokovno shrani
preko zime
ob malenkostni pristojbini tvrdka
J. GOREC
Ljubljana, Gosposvetska c. 14.

Najlepše darilo za

:: božič ::

ie roman

Hči papeža.

Naroča se pri upravnistvu „JUTRA“
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Cena 25 Din, po pošti 27 Din.

Objava.

Mestna hranilnica ljubljanska naznanja, da vsled dovoljenja nadzorstvene oblasti sprejema poleg hranilnih vlog na knjižice, katere od 1. januarja 1923 dalje obrestuje po čistih

5%

tudi vloge v tekočem računu, ki jih obrestuje proti odpovedi tudi višje. Kakor za vloge na hranilne knjižice, jamči tudi za vloge v tekočem računu mesto Ljubljana z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo.

Stanje hranilnih vlog 320 milijonov kron.

Mestna hranilnica ljubljanska
Prešernova ulica št. 3.

Zahtevajte „MEDICINAL KONJAK“

z znamko „ALKO-modri križec“ 99/I

in

!! najfinejše krem likerje !!

„ALKO“, Ljubljana-Kolizej.

ARKO Liqueur Triple Sec